

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA EKONOMICKO-SPRÁVNÍ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2024

Nikol Grmanová

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní

Integrace ukrajinských uprchlíků v ČR
Bakalářská práce

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2023/2024

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Nikol Grmanová**
Osobní číslo: **E21389**
Studijní program: **B0488A050001 Hospodářská politika a veřejná správa**
Specializace: **Veřejná ekonomika a správa**
Téma práce: **Integrace ukrajinských uprchlíků v ČR**
Zadávající katedra: **Ústav ekonomických věd**

Zásady pro vypracování

Cílem práce je charakterizovat proces integrace v kontextu migrační, vízové a azylové politiky, analyzovat průběh integrace ukrajinských uprchlíků ve vybraném kraji a zhodnotit dopady této integrace na socioekonomickou situaci v daném kraji.

Osnova:

- Charakteristika migrační, vízové a azylové politiky EU.
- Charakteristika migrační a integrační politiky ČR.
- Proces integrace ukrajinských uprchlíků v rámci vybraného kraje.
- Analýza dopadů této integrace na zkoumaný kraj.

Rozsah pracovní zprávy: **cca 35 stran**
Rozsah grafických prací: **-**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

KLÍMA, K. a kol. Azylové právo v evropském kontextu. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2017. ISBN 978-80-87956-73-1.
KOLDINSKÁ, K., SCHEU, H. C., ŠTEFKO, M., ed. Sociální integrace cizinců. Praha: Auditorium, 2016. ISBN 978-80-87284-60-5.
KOUKAL, M. Společná vízová politika EU: existuje právo na krátkodobé vízum?. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2017. ISBN 978-80-87975-65-7.
PIKNA, M. B. Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie. 2. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-783-2.
VLÁČIL, J. Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta, 2016. ISBN 978-80-87975-52-7.

Vedoucí bakalářské práce: **Ing. Lucie Sobotková, Ph.D.**
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce: **1. září 2023**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2024**

prof. Ing. Jan Stejskal, Ph.D. v.r.
děkan

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejníková, Ph.D. v.r.
garant studijního programu

V Pardubicích dne 1. září 2023

Prohlašuji:

Práci s názvem Integrace ukrajinských uprchlíků v ČR jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 7/2019 Pravidla pro odevzdávání, zveřejňování a formální úpravu závěrečných prací, ve znění pozdějších dodatků, bude práce zveřejněna prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 28. 6. 2024

Nikol Grmanová v.r.

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala vedoucí práce Ing. Lucii Sobotkové, Ph.D. za cenné rady, ochotu a trpělivost při vedení této bakalářské práce. Dále bych ráda poděkovala své rodině za podporu během celého studia.

ANOTACE

Předmětem práce je charakteristika migrační, azylové, a vízové politiky Evropské unie a jejich vývoj. V rámci České republiky jsou probrány klíčové strategické dokumenty a právní předpisy, které formují národní migrační a integrační politiku. Práce se zaměřuje na proces integrace ukrajinských uprchlíků v souvislosti s válkou na Ukrajině, a analyzuje tento proces ve Středočeském kraji. Následně jsou analyzovány dopady integrace na situaci v daném kraji.

KLÍČOVÁ SLOVA

sociální integrace, válka na Ukrajině, dočasná ochrana, analýza integrace, Česká republika, Evropská unie

TITLE

Integration of Ukrainian refugees in the Czech Republic

ANNOTATION

The subject of this thesis is the characterization of the migration, asylum, and visa policies of the European Union and their development. Within the context of the Czech Republic, key strategic documents and legal regulations shaping national migration and integration policies are discussed. The thesis focuses on the integration process of Ukrainian refugees in connection with the war in Ukraine and analyses this process in the Central Bohemian Region. Subsequently, the impacts of integration on the situation in this region are analysed.

KEYWORDS

social integration, war in Ukraine, temporary protection, integration analysis, Czech Republic, European Union

OBSAH

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	11
SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK	13
ÚVOD.....	14
1 SPOLEČNÁ AZYLOVÁ, MIGRAČNÍ A VÍZOVÁ POLITIKA EU	15
1.1 Formování azylové, migrační a vízové politiky v kontextu vývoje EU	15
1.1.1 Maastrichtská smlouva	15
1.1.2 Amsterodamská smlouva.....	16
1.1.3 Summit v Tampere.....	16
1.1.4 Haagský program	16
1.1.5 Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu	16
1.1.6 Lisabonská smlouva.....	17
1.1.7 Stockholmský program	17
1.2 Azylová politika EU	17
1.2.1 Ženevská úmluva a Newyorský protokol	18
1.2.2 Dublinský systém.....	18
1.2.3 Správa v oblasti azylové politiky	20
1.2.4 Směrnice v oblasti mezinárodní ochrany	20
1.3 Migrační a vízová politika EU	22
1.3.1 Schengenské acquis	22
1.3.2 Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex).....	23
1.4 Nový pakt o migraci a azylu	23
2 MIGRAČNÍ POLITIKA ČR	25
2.1 Strategie migrační politiky.....	25
2.2 Právní předpisy pro oblast migrace a mezinárodní ochrany na národní úrovni	25
2.2.1 Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu	25

2.2.2	Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.....	26
2.2.3	Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců	27
3	INTEGRAČNÍ POLITIKA ČR	28
3.1	Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu.....	28
3.1.1	Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců pro rok 2023	28
3.2	Státní integrační program.....	29
3.2.1	Integrační azylová střediska.....	29
3.2.2	Úprava integrace cizinců v rámci zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR	29
4	REAKCE NA RUSKOU INVAZI NA UKRAJINU.....	30
4.1	Česká republika.....	30
5	ANALÝZA INTEGRACE OSOB S UDĚLENOU DOČASNOU OCHRANOU NA ÚZEMÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE	31
5.1	Metodologie	31
5.1.1	Výzkumné otázky	31
5.1.2	Metoda výzkumu	32
5.1.3	Konstrukce dotazníku	32
5.1.4	Získávání dat.....	32
5.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	33
5.2.1	Oblast bydlení	34
5.2.2	Oblast práce	38
5.2.3	Oblast zdravotní péče.....	44
5.2.4	Znalost češtiny	47
5.2.5	Sociální integrace.....	50
5.2.6	Demografické údaje	54
5.3	Shrnutí výsledků	56

6 ANALÝZA DOPADŮ INTEGRACE NA SOCIOEKONOMICKOU SITUACI VE STŘEDOČESKÉM KRAJI	58
6.1 Osoby s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině ve Středočeském kraji.....	58
6.2 Demografický vývoj ve Středočeském kraji.....	60
6.3 Zaměstnanost	63
6.4 Shrnutí výsledků	64
ZÁVĚR	66
POUŽITÁ LITERATURA	68
SEZNAM PŘÍLOH.....	73

SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1: Tři pilíře EU plynoucí z Maastrichtské smlouvy	15
Obrázek 2: Klíčové oblasti SIP	29
Obrázek 3: Otázka č. 3 - Délka pobytu v ČR	34
Obrázek 4: Otázka č. 5 - Typ bydlení.....	35
Obrázek 5: Otázka č. 6 - Spokojenost s bydlením.....	36
Obrázek 6: Otázka č. 7 – Boxplot	38
Obrázek 7: Otázka č. 8 - Pracovní status	39
Obrázek 8: Otázka č. 9 - Spokojenost s prací.....	40
Obrázek 9: Otázka č. 12 - Proces hledání práce	42
Obrázek 10: Otázka č. 13 - Boxplot	44
Obrázek 11: Otázka č. 15 - Hodnocení zdravotní péče	45
Obrázek 12: Otázka č. 16 - Boxplot	47
Obrázek 13: Otázka č. 17 - Úroveň znalosti češtiny	48
Obrázek 14: Otázka č. 18 - Důležitost znalosti češtiny pro život v ČR	49
Obrázek 15: Otázka č. 19 - Studium češtiny	50
Obrázek 16: Otázka č. 20 - Pocit začlenění.....	51
Obrázek 17: Otázka č. 21 - Proces začleňování	52
Obrázek 18: Otázka č. 22 – Hodnocení životní situace.....	53
Obrázek 19: Počet osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině na 100 obyvatel dle krajů.....	58
Obrázek 20: Vývoj počtu osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině ve Středočeském kraji	59
Obrázek 21: Vývoj počtu obyvatel ve Středočeském kraji	60
Obrázek 22: Procentní změny počtu žen a mužů ve Středočeském kraji	61
Obrázek 23: Počet přistěhovalých ve Středočeském kraji	62
Obrázek 24: Počet vystěhovalých ve Středočeském kraji	62
Obrázek 25: Obecná míra nezaměstnanosti	63
Obrázek 26: Pracovní síla.....	64
Tabulka 1: Otázka č. 4 - Stabilní a dlouhodobé bydlení	35
Tabulka 2: Otázka č. 6 - Spokojenost s aktuálním bydlením	36
Tabulka 3: Otázka č. 7 - Problémy při hledání bydlení.....	37

Tabulka 4: Otázka č. 9 - Spokojenost s aktuální prací	40
Tabulka 5: Otázka č. 10 - Práce a kvalifikace	41
Tabulka 6: Otázka č. 12 - Proces hledání práce	42
Tabulka 7: Otázka č. 13 - Problémy při hledání práce	43
Tabulka 8: Otázka č. 15 - Hodnocení zdravotní péče	45
Tabulka 9: Otázka č. 16 - Problémy při využívání zdravotní péče	46
Tabulka 10: Otázka č. 17 - Znalost češtiny	48
Tabulka 11: Otázka č. 18 - Důležitost znalosti češtiny	49
Tabulka 12: Otázka č. 20 - Pocit začlenění	51
Tabulka 13: Otázka č. 21 – Proces začleňování	52
Tabulka 14: Otázka č. 22 - Hodnocení životní situace.....	53
Tabulka 15: Otázka č. 23 - Dlouhodobý pobyt v ČR	54
Tabulka 16: Otázka č. 24 - Pohlaví respondentů.....	54
Tabulka 17: Otázka č. 25 - Respondenti dle věkové kategorie	55

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CEAS – Společný evropský azylový systém

CPIC – Centrum na podporu integrace cizinců

č. – číslo

ČR – Česká republika

EASO – Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu

ES – Evropská společenství

EU – Evropská unie

EUAA – Agentura Evropské unie pro otázky azylu

FRONTEX – Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (dříve Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie)

IAS – Integrovaná azylová střediska

KACPU – Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině

KIC – Koncepce integrace cizinců

OAMP – Odbor azylové a migrační politiky

odst. – odstavec

písm. – písmeno

Sb. – Sběrka zákonů České republiky

SIP – Státní integrační program

SIS – Schengenský informační systém

tj. – to je

UNHCR – Úřad Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (United Nations High Commissioner for Refugees)

ÚVOD

Již je to více než dva roky ode dne, kdy svět zasáhla zpráva o ruské invazi na Ukrajinu. Porušení mezinárodního práva a překročení ukrajinských hranic vojsky Ruské federace rozpoutalo prozatím neutichající válečný konflikt. Ozbrojené útoky byly mířeny na strategické cíle, ukrajinskou infrastrukturu, ale také na civilní obyvatelstvo. Během války byly páčány válečné zločiny a zločiny proti lidskosti. Mnoho ukrajinských obyvatel přišlo o své domovy, majetek, někteří bohužel ztratili i své blízké. Miliony ukrajinských občanů a obyvatel musely opustit své domovy a hledat bezpečí v jiném státě. Většina z nich hledala pomoc v evropských státech.

Evropská unie se snažila na příchod osob z Ukrajiny a reagovat a poskytnout jim potřebnou pomoc. Byla aktivována směrnice o dočasné ochraně, která poskytuje ukrajinským uprchlíkům potřebnou ochranu a zajišťuje potřebná práva na území členských států Evropské unie. Zmíněná směrnice je jedním z prvků komplexního systému společné azylové, migrační a vízové politiky Evropské unie.

Tato bakalářská práce se bude věnovat dynamickému vývoji těchto politik, charakteristice jednotlivých oblastí politik a jejich fungování. Dynamika těchto politik bude představena v kontextu vývoje Evropské unie, klíčových smluv a dokumentů. Vedle unijní úpravy těchto politik bude pozornost věnována také migrační a integrační politice na národní úrovni, jejich klíčovými dokumentům a legislativní úpravě.

Po výkladu potřebné teorie bude analyzována integrace ukrajinských uprchlíků. Proces integrace je bezesporu komplexním tématem. Průběhu integrace věnují pozornost klíčové organizace a rezorty, za poslední dva roky bylo také realizováno několik studií a výzkumů. Tyto studie a výzkumy hodnotily průběh integrace ukrajinských uprchlíků na celém území České republiky. Vzhledem k převážné absenci dat k průběhu migrace na regionální úrovni bude provedena analýza integrace na území Středočeského kraje, jejíž cílem bude odhalení hlavních překážek integrace a zhodnocení samotného začleňování osob do majoritní společnosti na krajské úrovni. Zkoumány budou vybrané klíčové oblasti integrace, zejména bydlení, práce, přístup ke zdravotní péči a samotná sociální integrace. Posléze budou analyzovány dopady této integrace na socioekonomickou situaci ve vybraném kraji, především z hlediska demografického vývoje.

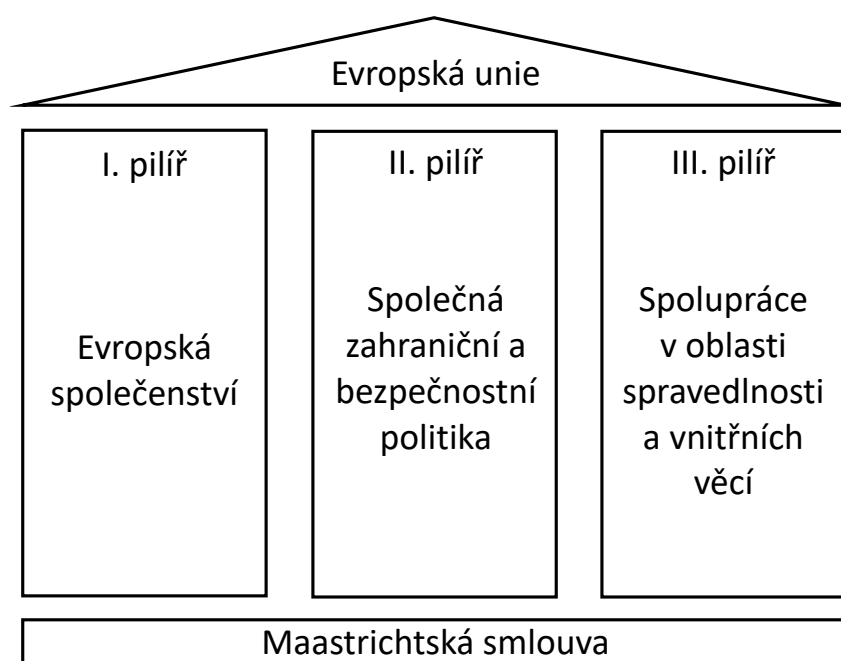
1 SPOLEČNÁ AZYLOVÁ, MIGRAČNÍ A VÍZOVÁ POLITIKA EU

1.1 Formování azylové, migrační a vízové politiky v kontextu vývoje EU

V rámci charakterizování současného systému azylové, migrační a vízové politiky EU je klíčové nastínění dynamického vývoje, kterým jednotlivé politiky v rámci rozvoje EU prošly. V této kapitole budou nastíněny základní dokumenty EU, které tyto politiky formovaly.

1.1.1 Maastrichtská smlouva

Smlouva o Evropské unii, neboli Maastrichtská smlouva, byla podepsána roku 1992 a vstoupila v platnost v roce následujícím. Maastrichtská smlouva je klíčovým dokumentem v procesu evropské integrace a představuje vznik EU. Nově vzniklá unie byla postavena na koncepci třípilířového systému, který znázorňuje Obrázek 1.

Obrázek 1: Tři pilíře EU plynoucí z Maastrichtské smlouvy

Zdroj: vlastní zpracování dle (EUR-Lex, 2018)

První pilíř představuje nadnárodní úroveň rozhodování. Další dva pilíře představovaly mezivládní spolupráci členských států. Zásadní otázky týkající se politiky migrace se daly současně řadit do prvního a třetího pilíře. Do prvního pilíře byla ve věcech migrační politiky zahrnuta migrace a volný pohyb občanů EU (Rožňák a kol., 2018). Do třetího pilíře se řadila včetně určité části migrační politiky také azylová politika, předpisy týkající se překračování hranic,

nebo politika vůči třetím státům (Bade, 2005). S Maastrichtskou smlouvou je spojován také vznik společné vízové politiky, kdy o důležitých aspektech mohlo být rozhodováno na unijní úrovni, a vzniklá opatření byla pro členské státy závazná (Baršová a Barša, 2005).

1.1.2 Amsterodamská smlouva

Amsterodamská smlouva z roku 1997, platná od 1. května 1999, přesunula oblast migrační, azylové a vízové politiky z třetího do prvního pilíře, tedy z mezivládní spolupráce do oblasti komunitárního práva. Podle Badeho (2005, s. 371) umožnila Amsterodamská a Maastrichtská smlouva „zespolečenštění“ vízového, azylového a imigračního práva.

Amsterodamská smlouva také definovala tzv. amsterodamský cíl, kterým byla realizace prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Tento cíl se později stal předmětem řady programů EU.

1.1.3 Summit v Tampere

Hlavním tématem summitu v Tampere konaného v roce 1999 byl zmíněný amsterodamský cíl. Výsledkem dvoudenního jednání říjnového summitu byly Závěry předsednictví, které měly formu strategického dokumentu a představovaly plán budoucího směru EU. Jedním z bodů byla Společná azylová a migrační politika. Pro jejich vývoj byla stanovena čtyři důležitá východiska:

- spolupráce se zeměmi původu,
- společný evropský azylový systém,
- spravedlivé zacházení s občany třetích zemí,
- řízení migračních toků (Evropský parlament, ©1999).

1.1.4 Haagský program

Haagský program z roku 2004 navázal na plán z Tampere a stanovil další kroky k rozvoji prostoru svobody, bezpečnosti a práva na období 2005 až 2009. Program zdůrazňuje potřebu užší spolupráce mezi členskými státy a vytvoření jednotného azylového postupu a statusu pro osoby, kterým byl udělen azyl či ochrana, a to v souladu s Ženevskou úmluvou o uprchlících. Program také zahrnoval novou oblast, kterou byla integrace státních příslušníků třetích zemí.

1.1.5 Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu

Jedním z dalších významných dokumentů je Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu z roku 2008. Evropská rada v něm vyslovuje nezbytnost sjednocení přístupů členských zemí v oblasti

migrační a azylové politiky, které se stalo prioritou Paktu. Evropská rada s Paktem přijmula pět zásadních závazků:

- úprava legálního přistěhovaectví
- boj proti nedovolenému přistěhovaectví,
- posílení účinnosti ochrany hranic,
- budování Evropy azylu,
- spolupráce se zeměmi původu a tranzitu (Rada EU 2008).

Zmíněné závazky jsou dále rozvedeny do několika bodů obecného či konkrétního charakteru a stanovují kroky pro další vývoj v oblasti azylu a přistěhovaectví.

1.1.6 Lisabonská smlouva

Schválení Lisabonské smlouvy v roce 2007 a její vstup v platnost 1. prosince 2009 znamenaly zrušení třípilířové struktury EU. Došlo tak ke změně systému, který dělil právo na komunitární (první pilíř) a právo mezivládní (druhý a třetí pilíř). Po Amsterodamské smlouvě docházelo k postupnému přesunu klíčových oblastí politik do prvního pilíře, tedy oblasti komunitárního práva.

1.1.7 Stockholmský program

Stockholmský program, schválený v prosinci 2009 Evropskou radou, představoval jeden z dalších víceletých plánů, tentokrát na období 2010 až 2014. Předmětem zůstává rozvoj prostoru svobody, bezpečnosti a práva, mění se ale zaměření – prioritou jsou zájmy a potřeby občanů. Základem programu jsou závazky stanovené v Evropském paktu o přistěhovaectví a azylu z roku 2008. V oblasti migrace a azylu je pozornost věnována přizpůsobení politiky aktuálním potřebám, zároveň si EU slibuje finální sjednocení společné přistěhovalecké a azylové politiky.

1.2 Azylová politika EU

Azylová politika je důležitou součástí agendy EU. V předchozí kapitole byla nastíněna snaha EU o sjednocení přístupů jednotlivých členských států v otázkách azylové politiky, aby bylo dosaženo rovnocenného zacházení s žadateli a držiteli mezinárodní ochrany. V této kapitole budou představeny základní a klíčové dokumenty dnešního Společného evropského azylového systému (CEAS).

1.2.1 Ženevská úmluva a Newyorský protokol

Ženevská úmluva o právním postavení uprchlíků, zkráceně Ženevská úmluva o uprchlících, byla přijata v roce 1951. Ženevská úmluva o uprchlících je výsledkem činnosti Organizace spojených národů a představuje důležitý nástroj mezinárodního práva. Podle Scheua et al. (2016, s. 21) je Ženevská úmluva mnoha autory nazývána „Magnou chartou“ uprchlického práva. Ženevská úmluva původně obsahovala časová a teritoriální omezení, která byla zrušená Newyorským protokolem v roce 1967.

Ženevská úmluva definuje zásadní pojmy azylového práva, zejména pojem uprchlíka. Uprchlíkem je dle čl. 1A., odst. 2, Úmluvy osoba, která:

„...se nachází mimo svou vlast a má oprávněné obavy před pronásledováním z důvodů rasových, náboženských nebo národnostních nebo z důvodů příslušnosti k určitým společenským vrstvám nebo i zastávání určitých politických názorů, je neschopna přijmout, nebo vzhledem ke shora uvedeným obavám, odmítá ochranu své vlasti; totéž platí pro osobu bez státní příslušnosti nacházející se mimo zemi svého dosavadního pobytu následkem shora zmíněných událostí, a která vzhledem ke shora uvedeným obavám se tam nechce nebo nemůže vrátit.“

Ženevská úmluva a Newyorský protokol jsou dnes závazné pro všechny státy EU, včetně ČR.

1.2.2 Dublinský systém

Dublinský systém umožňuje určit stát, který je příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Vznik tohoto systému se datuje k roku 1990, tedy do doby před vznikem EU. Od té doby prošel Dublinský systém mnoha změnami, které byly přijaty skrze nová nařízení.

Dublinská úmluva

Dublinská úmluva vznikla v roce 1990 s cílem sjednocení postupů při posuzování žádostí o azyl. Dublinská úmluva měla být prostředkem proti tzv. asylum shopping, neboli „azylového nakupování“, tedy podání žádostí o azyl ve vícero zemích. Se zavedením Dublinské úmluvy měli žadatelé o azyl možnost podání jediné žádosti v jedné zemi. Po vstupu v platnost v roce 1997 byla Úmluva závazná pro všechny tehdejší členské státy Evropské unie, doplněné o Norsko a Island.

Dublin II

Snahou nového nařízení Dublin II byla reakce na konkrétní stanoviska projednaná na Summitu v Tampere, podle kterých by se měl stanovit jasný postup stanovení členského

státu odpovědného za posouzení žádosti o azyl. Takový postup by měl klást důraz na stanovení spravedlivých kritérií a schopnosti rychlého určení odpovědného státu.

Pikna (2019, s. 132) konstatuje fakt, že toto nařízení neřeší trvalý problém, kterým je znevýhodnění členských států nacházejících se na vnější hranici EU, které jsou zpravidla místy první podané žádosti a jsou tak příslušné k posuzování žádostí o azyl.

Dublin III

Několikaletá realizace nařízení Dublin II dovedla orgány EU k přepracování stávajícího nařízení a schválení nového nařízení Dublin III, ke kterému došlo 26. června 2013.

V rámci nařízení Dublin III došlo k úpravě definice některých pojmů, u jiných ke změně v terminologii. Zatímco Dublin II užíval termín azyl, Dublin III nahradil azyl termínem mezinárodní ochrana. Ve výčtu pojmů došlo i k úplnému vyjmutí termínu uprchlík a naopak zavedení pojmu osoba používající mezinárodní ochrany.

Dublin III upravuje především kritéria pro určení příslušného členského státu. Hlavní kritéria jsou zmíněna níže:

- pro nezletilé osoby bez doprovodu
 - je příslušný ten členský stát, ve kterém se oprávněně nachází rodinný příslušník, sourozenec, nebo příbuzný;
- pro žadatele, který má v členském státě rodinného příslušníka požívajícího mezinárodní ochrany
 - je příslušný ten členský stát, ve kterém se tento rodinný příslušník nachází, a to v případě podání písemného požadavku dotčených osob;
- pro žadatele, který má v členském státě rodinného příslušníka, o jehož žádosti dosud nebylo přijato první rozhodnutí
 - je příslušný ten členský stát, ve kterém se tento rodinný příslušník nachází, a to v případě podání písemného požadavku dotčených osob;
- pro více rodinných příslušníků nebo svobodných nezletilých sourozenců, kteří podali žádosti v jednom státě tak, že všechna řízení mohou probíhat současně, ale užití předchozích kritérií by mohlo tyto osoby rozdělit
 - je příslušný ten členský stát, který je příslušný k převzetí největšího počtu těchto osob,

- nebo ten členský stát, jenž je příslušný k posouzení žádosti nejstarší z těchto osob (Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013).

Ve srovnání s původním nařízením obsahuje Dublin III rozsáhlejší sekce, které podrobněji upravují některé vybrané oblasti. Dublin III je zároveň aktuálně platnou úpravou pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu.

1.2.3 Správa v oblasti azylové politiky

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA)

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (dále EUAA) zahájila svou činnost teprve 19. ledna 2022 poté, co nahradila stávající Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (dále EASO).

EASO vznikl v roce 2011 a měl zajistit posílení spolupráce členských států v oblasti azylu. Kvůli nedostatkům CEAS, které vyplynuly na povrch během migrační krize v letech 2015 a 2016, se měla z EASO stát plnohodnotná agentura se širším spektrem úkolů. Touto agenturou byla právě EUAA.

Mezi hlavní úkoly EUAA patří sledování situace a zpracování informací v oblasti azylu, blízká spolupráce s agenturou Frontex a členskými státy EU, včetně aktivní výměny informací a poskytování podpory členským státům.

Eurodac

System Eurodac byl vytvořen pro účely použití Dublinské úmluvy, fungovat začal v roce 2003. Eurodac měl pomoci s určením příslušného členského pro posouzení žádosti o azyl. Část systému Eurodac tvoří databáze, která obsahuje údaje o žadatelích o azyl, především jejich otisky prstů. Tyto údaje napomáhají k zjištění, zda nebyla žádost o azyl konkrétním jedincem podána dříve v jiném státě. Na systém byly postupně kladeny větší požadavky ve spojitosti s nařízením Dublin III a roku 2013 došlo k jeho rozšíření. Hlavní změnou bylo umožnění přístupu k databázi vnitřním orgánům členských států a Evropskému policejnímu úřadu (Europolu) pro účely vymáhání práva.

1.2.4 Směrnice v oblasti mezinárodní ochrany

Směrnice o dočasné ochraně

Institut dočasné ochrany upravuje směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001, *o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání*

úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími. Jak vyplývá z názvu směrnice, tento předpis stanovuje požadavky pro poskytování dočasné ochrany v situaci hromadného přílivu osob. Klíčovou definicí v této směrnici a pro téma této práce je definice vysídlených osob. Definice je obsažena v kapitole I, čl. 2, bodu c, podle něhož se:

- c) *"vysídlenými osobami" rozumějí státní příslušníci třetí země nebo osoby bez státní příslušnosti, které musely opustit zemi či oblast původu nebo byly evakuovány, zejména na vyzvu mezinárodních organizací, a nemohou se s ohledem na stávající situaci v zemi vrátit za bezpečných a trvalých podmínek, a na které by se případně mohl vztahovat článek 1 oddíl A Ženevské úmluvy nebo jiné mezinárodní či vnitrostátní akty poskytující mezinárodní ochranu, zejména*
- i. *osoby, které uprchly z oblastí ozbrojených konfliktů nebo endemického násilí,*
 - ii. *osoby, kterým vážně hrozí systematické nebo obecné porušování lidských práv, či osoby, které se staly oběťmi takového porušování lidských práv.*

Kapitola II, čl. 4, odst. 1 směrnice stanovuje základní délku trvání dočasné ochrany na 1 rok s možností prodloužení o 6 měsíců, nejdéle však o jeden rok. Čl. 12 stanovuje povinnost umožnění výkonu zaměstnání či samostatné výdělečné činnosti osobám s udělenou dočasnou ochranou. Dále jim musí být členskými státy dle čl. 13 zajištěno přiměřené ubytování, či poskytnuty prostředky k obstarání ubytování. Členské státy by měly jednat v zájmu rodin, a sloučit rozdělené rodinné příslušníky. Směrnice staví na principu solidarity, členské státy si však mohou samy stanovit kapacitu pro přijetí osob vyžadujících dočasnou ochranu.

Kvalifikační směrnice

Kvalifikační směrnici představuje směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011, *o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany.* Zmíněná směrnice usiluje především o jednotný a spravedlivý postup při posuzování a udělování mezinárodní ochrany. Kvalifikační směrnice obsahuje definici pojmu uprchlík založené na Ženevské úmluvě, stanovuje podmínky a postup pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany, či jejího odebrání a stanovuje práva a povinnosti žadatelů a zejména práva osob požívajících mezinárodní ochranu.

Procedurální směrnice

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013, *o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany*, určuje základní zásady azylového řízení. Směrnice se vztahuje na všechny žádosti o mezinárodní ochranu či její odnětí v rámci EU, a stanovuje povinnosti a přístup členských států ve věci posuzování žádostí o azyl. Na straně žadatelů určuje jejich práva a povinnosti, a upravuje záležitosti týkající se osobního pohovoru se žadatelem. Upravuje také jednotlivé typy řízení, včetně práva žadatelů na užití opravných prostředků.

Přijímací směrnice

Vedle procedurální směrnice byla přijata také směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, *kteřou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu*, neboli přijímací směrnice. Přijímací směrnice má zajistit rovné zacházení s žadateli o mezinárodní ochranu v EU a zajistit jim podmínky pro důstojnou životní úroveň. Upravuje podmínky přijetí, práva a povinnosti jak členských států, tak žadatelů. Členské státy jsou povinny žadatelům zajistit například přístup na trh práce, zdravotní péči a nezletilým přístup ke vzdělávacímu systému.

1.3 Migrační a vízová politika EU

Tato kapitola se bude věnovat rovnou dvěma evropským politikám, a to je migrační a vízové politice. Tyto politiky spolu úzce souvisí, jedním z cílů vízové politiky EU je totiž potírání nelegální migrace. Vízová politika upravuje podmínky vydání víza a tím umožňuje vstup a pobyt cizinců na území, současně je důležitá z hlediska návratové politiky (Koukal, 2017).

1.3.1 Schengenské acquis

Několik zemí Evropského společenství, tzv. Schengenská skupina, konkrétně tvořená Francií, Německem, a státy Beneluxu, přišla v roce 1985 s první Schengenskou dohodou. Její myšlenkou bylo vytvoření prostoru volného pohybu na území několika členských států ES bez vnitřních hraničních kontrol, který měl usnadnit fungování společného trhu.

Na první dohodu navázala Schengenská prováděcí úmluva z roku 1990, kterou bylo narozdíl od předešlé dohody potřeba ratifikovat parlamenty států smluvních stran dohody. K její ratifikaci tak došlo po odkladech až v roce 1995. Vznik prostoru volného pohybu byl podmíněn zajištěním přísnějších kontrol na jeho vnějších hranicích a sladěním klíčových politik. Schengenská prováděcí úmluva v této věci sjednotila vízovou politiku signatářských států a upravovala podmínky překračování hranic a pohybu cizinců v Schengenském prostoru

(Vláčil, 2016). V roce 1999 došlo k zahrnutí schengenského acquis přímo do právního rámce EU připojením Schengenského protokolu k Amsterodamské smlouvě (Koukal, 2017). Významným nástrojem v rámci Schengenského prostoru je Schengenský informační systém (SIS), který umožňuje spolupráci mezi státy Schengenského prostoru ve věci zajištění bezpečnosti.

1.3.2 Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex)

Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie, známá také pod zkratkou Frontex, zajišťovala správu vnějších hranic EU, zejména jejich ochranu před nelegální migrací. Zřízena byla v říjnu 2004 a fungovat začala 1. května 2005. Po zkušenostech s migrační krizí byla původní agentura v roce 2016 nahrazena Evropskou agenturou pro pohraniční a pobřežní stráž, která převzala původní označení Frontex.

Smyslem agentury Frontex je evropská integrovaná správa vnějších hranic, do které spadá spolupráce s členskými státy a třetími zeměmi, pátrací akce, opatření v rámci schengenského prostoru a analyzování rizik a hrozeb (Rada (EU) 2019/1896).

1.4 Nový pakt o migraci a azylu

Nový pakt o migraci a azylu byl představen Evropskou komisí 23. září 2020. Stalo se tak po neúspěšných snahách o reformu CEAS, které byly postupně představovány v letech 2015 a 2016 v reakci na probíhající migrační krizi, která odhalila slabá místa CEAS. S novým paktem byl vydán balíček dokumentů, skládající se z doporučení nebo pokynů, zejména pak pět legislativních návrhů:

- návrh nařízení o řízení azylu a migrace (COM(2020) 610),
- pozměněný návrh nařízení o zavedení společného postupu pro mezinárodní ochranu v Unii a o zrušení směrnice 2013/32/EU (COM(2020) 611),
- návrh nařízení o zavedení prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích (COM(2020) 612),
- návrh nařízení o řešení krizových situací a zásahů vyšší moci v oblasti migrace a azylu (COM(2020) 613),
- pozměněný návrh nařízení o zřízení systému Eurodac (COM(2020) 614).

Přijetím těchto návrhů by došlo ke změně dublinského systému zavedením nového společného rámce pro azyl a migraci, do kterého bude zahrnut mechanismus solidarity, zajišťující

spravedlivé rozložení zátěže mezi členské státy napříč EU. Úpravy se budou týkat také pravidel týkajících se příslušnosti k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. V rámci migračního řízení bude přidána tzv. předvstupní fáze, zajišťující možnost rychlejšího postupu k řízení o žádosti nebo navrácení, a skrze další úpravy dojde k harmonizaci dalších fází řízení. Jeden z návrhů se zabývá postupy a nástroji pro úspěšné zvládnání krizí, jakou byla v minulosti například migrační krize v letech 2015 až 2016. Členské země se budou moci podle nového návrhu odchýlit od pravidel v oblasti azylu a navrácení pro vyřešení krizových situací. V systému Eurodac dojde ke změnám zajišťujícím soulad s novým společným rámcem pro azyl a migraci. Cílem je lepší shromažďování a využitelnost údajů či tvorba statistických datových přístupů.

Nový pakt o migraci a azylu byl schválen 14. května 2024, jednotlivé části by měly vstoupit v účinnost za 2 roky (ČTK a ČT24, 2024).

2 MIGRAČNÍ POLITIKA ČR

Jak bylo zmíněno v dřívějších kapitolách, Česká republika je jakožto členská země Evropské unie vázána stanovenými právními předpisy EU v oblasti migrace. Realizace národní migrační politiky a problematika mezinárodní ochrany tak musí probíhat v souladu s se společnou politikou EU. Na národní úrovni odpovídá za oblast migrace a mezinárodní ochrany Ministerstvo vnitra.

2.1 Strategie migrační politiky

Zastřešujícím dokumentem národní migrační politiky je Strategie migrační politiky ČR z roku 2015, která byla vypracována Ministerstvem vnitra ve spolupráci s dalšími ministerstvy. Strategie staví na 7 zásadách. Dá se říci, že jednotlivé zásady představují sliby pro několik oblastí souvisejících s tématem migrace a mezinárodní ochrany.

Jednotlivé zásady jsou dále rozváděny nastíněním tehdejších trendů a problémů, ze kterých byly stanoveny obecné cíle na národní i unijní úrovni, a zároveň jsou představeny nástroje, kterými má být těchto cílů dosaženo. Většina cílů se vztahuje k tehdy probíhající migrační krizi, prioritami tak bylo zejména zajištění bezpečnosti na území ČR, připravenost azylového systému na vyšší příliv žadatelů a harmonizace příslušných politik. S ohledem na zastaralost Strategie a schválení Nového paktu EU o migraci a azylu bude pravděpodobně nutné v budoucnu zpracovat zcela novou Strategii migrační politiky.

2.2 Právní předpisy pro oblast migrace a mezinárodní ochrany na národní úrovni

2.2.1 Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu

Zákon o azylu se věnuje záležitostem týkajících se mezinárodní ochrany, především se zabývá samotným procesem řízení o mezinárodní ochraně. Subjektem této právní úpravy může být osoba cizince, která se nachází v pozici žadatele o mezinárodní ochranu, nebo osoba, které již mezinárodní ochrana byla poskytnuta. Mezinárodní ochrana je poskytována ve formě azylu, nebo doplňkové ochrany.

Azyl

Dle § 12 písm. a) až b) zákona č. 325/1999 Sb. se azyl „*cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že cizinec*

a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod, nebo

- b) *má odůvodněný strach z pronásledování z důvodu rasy, pohlaví, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště.*“

Vedle těchto podmínek může být azyl udělen za účelem sloučení rodiny. Tento institut je upraven v § 13 zákona č. 325/1999 Sb.

Národní humanitární azyl

Pokud se žádost o udělení mezinárodní ochrany neshledá důvodnou pro udělení azylu, dle § 14 zákona č. 325/1999 Sb. „*lze v případě hodném zvláštního zřetele udělit národní humanitární azyl ... z humanitárního důvodu.*“ Obdobně, jak je tomu v případě udělení azylu za účelem sloučení rodiny, může být udělen i národní humanitární azyl za účelem sloučení rodiny.

Doplňková ochrana

Dle § 14a odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb. se doplňková ochrana „*udělí cizinci, který nesplňuje důvody pro udělení azylu, bude-li v řízení o udělení mezinárodní ochrany zjištěno, že v jeho případě jsou důvodné obavy, že pokud by byl cizinec vrácen do státu, jehož je státním občanem, nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, do státu svého posledního trvalého bydliště, by mu hrozilo skutečné nebezpečí vážné újmy podle odstavce 2 a že nemůže nebo není ochoten z důvodu takového nebezpečí využít ochrany státu, jehož je státním občanem, nebo svého posledního trvalého bydliště.*“

Vážnou újmu se podle § 14a odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb. rozumí:

- a) *trest smrti nebo poprava,*
- b) *mučení nebo nelidské či ponižující zacházení nebo trestání žadatele o mezinárodní ochranu, nebo*
- c) *vážné ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu.*

I v případě doplňkové ochrany může být tato ochrana udělena za účelem sloučení rodiny.

2.2.2 Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR

Zákon o pobytu cizinců na území ČR upravuje podmínky vstupu cizince na území ČR, včetně odepření vstupu na území. Obsahuje také úpravu jednotlivých typů pobytů – přechodného, které může být realizováno bez víza, nebo na základě krátkodobého či dlouhodobého víza.

Druhým typem je pobyt trvalý. Zákon se věnuje také pobytu občanů EU a jejich rodinných příslušníků, a stanovuje práva a povinnosti cizinců. Zároveň se zákon věnuje působnosti klíčových státních orgánů, kterými je Policie ČR, Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zahraničních věcí.

2.2.3 Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců

Zákon o dočasné ochraně cizinců je implementací evropské směrnice Rady 2001/55/ES, neboli směrnice o dočasné ochraně, do českého právního řádu pro případy hromadného přílivu vysídlených osob. Zákon stanovuje podmínky poskytnutí dočasné ochrany cizincům, upravuje průběh řízení o udělení oprávnění k pobytu za účelem dočasné ochrany, a v neposlední řadě deklaruje práva a povinnosti žadatele o poskytnutí dočasné ochrany a cizince požívajícího dočasné ochrany.

Cizinec požívající dočasné ochrany

Cizinci, kterému je poskytnuta dočasná ochrana, je vystaven průkaz o povolení k pobytu, kterým prokazuje svou totožnost. Doba platnosti dokladu je totožná s délkou trvání dočasné ochrany.

Humanitární středisko

Osobám žadatele o poskytnutí dočasné ochrany a cizinci požívajícího dočasné ochrany může být poskytnuto bezplatné ubytování v humanitárních střediscích. Cizinci je vedle bezplatného ubytování poskytována také bezplatná strava a je mu zajištěn základní hygienický standard. V případě, že cizinec nepobírá finanční příspěvek, má také právo na kapesné. Humanitární střediska jsou zprostředkovávána Ministerstvem vnitra, případně právnickou osobou na základě smlouvy.

3 INTEGRAČNÍ POLITIKA ČR

Jak uvádí Ministerstvo vnitra (©2024a), „*integrace cizinců je zásadním nástrojem úspěšné migrační politiky*“. V souvislosti se vstupem ČR do EU a později také do Schengenského prostoru došlo v ČR k rozlišování dvou skupin cizinců. První skupinou byli občané EU, Norska, Lichtenštejnska, Islandu a Švýcarska (Koldinská et al., 2016). Druhá skupina je souhrnně nazývána jako občané třetích zemí a právě tyto osoby jsou subjekty integrační politiky.

Integrace je dlouhodobým procesem, jehož součástí, jak bylo již řečeno, jsou cizinci, společně s nimi se ale na procesu podílí i majoritní společnost. Prostřednictvím integrační politiky by měly být položeny pevné základy pro úspěšné začleňování cizinců do místní společnosti. Dokumentem, který udává směr integrační politiky, je Koncepce integrace cizinců (KIC).

3.1 Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu

KIC představuje základní dokument integrační politiky ČR, jehož cílem je podpora úspěšného začlenění cizinců do společnosti, současně se zajištěním ochrany lidských práv a zachováním bezpečnosti všech obyvatel.

Poslední aktualizace KIC proběhla v roce 2016, tato verze byla představena s podtitulem „*Ve vzájemném respektu*“. Stejně jako v případě Strategie migrační politiky bylo vydání KIC nutnou reakcí na tehdejší vlny migrantů mířících do Evropy. Jednou z hlavních změn, kterou aktualizovaná KIC zavedla, je rozšíření cílové skupiny integračního procesu. Vedle občanů třetích zemí se integrace nově zaměřuje také na držitele mezinárodní ochrany. Zvýšená pozornost v rámci integrace by měla být věnována cizincům ve zranitelném postavení. Mezi ně se řadí děti cizinců, mládež, ženy a rodiny cizinců.

3.1.1 Postup při realizaci Koncepce integrace cizinců pro rok 2023

Aby byla dodržena kontinuita KIC, je na každý následující rok schvalován Postup při realizaci KIC. Postup při realizaci KIC navrhuje opatření v rámci jednotlivých klíčových oblastí integrace. Těmito oblastmi jsou znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizince ve společnosti, rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami a postupné nabývání práv v závislosti na délce pobytu (MVČR, 2016). Nejnovější dostupná verze Postupu při realizaci KIC byla schválena na rok 2023.

Cílovou skupinou zůstávají primárně cizinci z třetích zemí, dále to jsou držitelé mezinárodní ochrany nebo občané EU. V souvislosti s napadením Ukrajiny Ruskou federací byla integrační opatření zaměřena také na osoby s udělenou dočasnou ochranou.

3.2 Státní integrační program

Státní integrační program (SIP) představuje soubor nástrojů a služeb pro podporu integrace držitelů mezinárodní ochrany, a to na základě zákona č. 325/1999 Sb. o azylu, Hlavy IX. Držitelům mezinárodní ochrany je poskytována pomoc zejména v pěti klíčových oblastech, viz Obrázek 2.

Obrázek 2: Klíčové oblasti SIP

Zdroj: vlastní zpracování dle (MVČR, ©2024c)

Pracovníci SIP pomáhají v těchto oblastech v rámci asistence, či poradenství, včetně právního. Pomoc je poskytována též při komunikaci s úřady, zdravotní pojišťovnou, či při návštěvě lékaře. Součástí služeb jsou také bezplatné kurzy češtiny (MVČR, ©2024c).

3.2.1 Integrační azylová střediska

Poskytovatelem integračních služeb v rámci SIP je Správa uprchlických zařízení ministerstva vnitra, která zajišťuje provoz několika typů středisek. Služby SIP jsou poskytovány především v rámci integračních azylových středisek (IAS). Na území ČR jsou celkem čtyři pobočky IAS, a to v Jaroměři, Předlicí, Brně a Havířově (Správa uprchlických zařízení, ©2007).

3.2.2 Úprava integrace cizinců v rámci zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR

Zákon o pobytu cizinců na území ČR byl již probírán v rámci kapitoly o migrační politice, jeho část se však přímo věnuje integraci cizinců. Konkrétně se jedná o Hlavu XIIIa. Její obsah se stručně věnuje Centřům na podporu integrace cizinců (CPIC) a adaptačně-integračním kurzům. CPIC poskytují v jednotlivých krajích podpůrné služby pro cizince s cílem usnadnění jejich začlenění do společnosti, vedle toho zajišťují zmíněné adaptačně-integrační kurzy. Adaptačně-integrační kurzy musí povinně absolvovat cizinci, kterým bylo vydáno povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu, tato povinnost se však nevztahuje na cizince s vybranými typy povolení. Taktéž se povinnost nevztahuje na cizince mladší 15 a starší 61 let.

4 REAKCE NA RUSKOU INVAZI NA UKRAJINU

Dlouhodobé napětí mezi Ukrajinou a Ruskou federací vyústilo 24. února 2022, kdy ruská vojska zaútočila na Ukrajinu a zahájila ozbrojený válečný konflikt. K 13. červnu 2024 donutila ruská agrese opustit svou zemi více než 6,5 milionu ukrajinských občanů, z toho téměř 6 milionů mířilo do evropských zemí. Nejvíce jich mířilo do Polska, Německa a České republiky (UNHCR, 2024). V přepočtu na obyvatele přijala k dubnu 2024 nejvíce ukrajinských uprchlíků Černá Hora, dále Moldavsko a Česká republika (Konsorciium nevládních organizací pracujících s migranty, 2024a).

EU reagovala na tuto situaci 4. března 2022 aktivací směrnice o dočasné ochraně. Dočasná ochrana se v tomto případě vztahuje na ukrajinské státní příslušníky včetně jejich rodinných příslušníků, držitele mezinárodní ochrany na Ukrajině a jejich rodinné příslušníky, nebo cizince, kteří mají na Ukrajině povolení k trvalému pobytu a nemají možnost vrátit se do své země původu (Evropská Rada, Rada Evropské unie, 2024). Doba poskytnuté dočasné ochrany je omezená na 1 rok. Vzhledem k neměnné situaci na území Ukrajiny se doba dvakrát prodloužila, nyní je platná do března 2025, na úrovni EU již ale došlo ke schválení dalšího prodloužení až do března 2026 (Novotná, 2024).

4.1 Česká republika

Česká republika v reakci na aktivaci směrnice o dočasné ochraně schválila soubor legislativních předpisů, souhrnně nazývaných Lex Ukrajina. Součástí tohoto balíčku jsou následující zákony:

- zákon č. 65/2022 Sb. o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace,
- zákon č. 66/2022 Sb. o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace,
- zákon č. 67/2022 Sb. o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace.

Za účelem pomoci uprchlíkům byla zřízena Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině (KACPU). KACPU poskytují pomoc s registrací příchozích osob, vyplněním žádosti o dočasnou ochranu a asistenci (MVČR, ©2024b)

5 ANALÝZA INTEGRACE OSOB S UDĚLENOU DOČASNOU OCHRANOU NA ÚZEMÍ STŘEDOČESKÉHO KRAJE

Po propuknutí ruské agrese na Ukrajině byla ČR jednou ze zemí, která poskytla dočasnou ochranu několika statisícům osob přechajících z Ukrajiny.

K březnu 2024 udělila Česká republika dočasnou ochranu v souvislosti s válkou na Ukrajině více než půl milionu osob (Konsorcium nevládních organizací pracujících s migranty, 2024b). Z nich bylo k červnu 2024 v ČR registrováno k pobytu více než 350 tisíc (MVČR, 2022-2024).

Hlavním koordinátorem je v této oblasti Ministerstvo vnitra, které je ústředním orgánem státní správy. Ministerstvo vnitra také převzalo v dubnu 2023 činnost KACPU, která byla do té doby zajišťována kraji. Důležité je ale řídit a napomáhat integraci cizinců i na regionální a lokální úrovni.

K tématu integrace osob v ČR v souvislosti s válkou na Ukrajině již byla provedena řada výzkumů, většina z nich se však zaměřuje na integraci v rámci celého území ČR. Tyto výzkumy jsou klíčové pro průběžné hodnocení procesu integrace a případné stanovení nových opatření či kroků, zejména pokud je integrace koordinována především na centrální úrovni. Souhrnné výsledky z celého území však ne vždy zohledňují rozdílné podmínky na regionální či lokální úrovni v porovnání se zbytkem území. Z tohoto důvodu se bude tato analýza zabývat procesem integrace na území Středočeského kraje.

5.1 Metodologie

Cílem analýzy bude zhodnocení procesu integrace osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině, které pobývají na území Středočeského kraje.

5.1.1 Výzkumné otázky

Pro účely analýzy byly stanoveny následující výzkumné otázky:

- Jak vnímají proces integrace osoby s udělenou dočasnou ochranou?
- Jaké faktory nejvíce komplikují proces integrace v oblasti bydlení, práce a zdravotní péče?

Zodpovězení těchto otázek přispěje k naplnění cíle této analýzy a napomůže k odhalení překážek v procesu integrace ve Středočeském kraji.

5.1.2 Metoda výzkumu

K provedení analýzy byla v tomto případě zvolena kvantitativní metoda výzkumu, konkrétně formou dotazníkového šetření. Dle Špačka et al. (2019, s. 29), *je cílem kvantitativní strategie výzkumu přinést takové poznání, které je možné spolehlivě zobecnit, ať již na širší populaci, či na určitou kategorii jevů. Spolehlivost závěrů souvisí s metodou výběru vzorku.*

Základní soubor tohoto výzkumu představují osoby s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině, které jsou registrovány k pobytu na území Středočeského kraje. Základní soubor čítal k 9. červnu 2024 celkem 48 898 osob (MVČR, 2022-2024). Získat data od všech osob základního souboru není možné, je proto potřeba zvolit vhodný způsob distribuce dotazníkového šetření, aby bylo dosaženo vysoké spolehlivosti výsledných dat z výběrového vzorku.

5.1.3 Konstrukce dotazníku

Dotazník se skládá z celkem 27 otázek. Obsaženy jsou otázky uzavřené (celkem 24), otevřené (2), polouzavřené (1). Celkem čtyři otázky v dotazníku slouží jako filtrační otázky, jedná se o otázky č. 1, 2, 11 a 14. K vybraným otázkám byl zvolen způsob odpovídání prostřednictvím Likertovy škály. Otázky v dotazníku se zaměřují především na pět základních oblastí – bydlení, práce, zdravotní péče, znalost češtiny a sociální integrace. Všechny otázky v dotazníku jsou povinné, s výjimkou dvou posledních otázek, které jsou otevřené a jsou zaměřeny na osobní názory a náměty respondenta.

5.1.4 Získávání dat

S ohledem na charakteristiku základního souboru byla zvolena distribuce dotazníků elektronickou cestou. Pro konstrukci dotazníku a sběr dat byla zvolena platforma Google Forms. U dotazníku byla následně provedena kontrola srozumitelnosti obsažených otázek třetí osobou. Po kladném výsledku byl obsah dotazníku přeložen do ukrajinského jazyka rodilým mluvčím. Tento krok je nutný k dosažení spolehlivosti výsledků, protože potenciální respondenti nejsou limitováni úrovní znalosti českého jazyka. Aby byly výsledky reprezentativní z hlediska území, byly dotazníky šířeny skrze sociální sítě po celém území Středočeského kraje. S ohledem na zachování anonymity respondentů nebudou popsány konkrétní detaily šíření dotazníkového šetření.

Elektronické šíření dotazníkového šetření má i svá omezení, vzhledem k tomu, že ne každý se pohybuje v internetovém prostředí. Z toho důvodu byla při sdílení dotazníku vyřčena prosba o možné další šíření dotazníku mezi své známé.

Po překladu dotazníku byl proveden tzv. předvýzkum, který slouží k odhalení případných nedostatků či nejasností. V rámci předvýzkumu vyplnily dotazník čtyři osoby. Na základě zpětné vazby nebyly v rámci dotazníku odhaleny žádné překážky, které by bránily vyplnění či porozumění obsahu dotazníku. Vzhledem k tomu, že osoby, které se účastnily předvýzkumu, splňovaly charakteristiku základního souboru, jejich odpovědi budou součástí datového souboru. Přepis výsledného dotazníku je připojen k bakalářské práci jako Příloha 1.

5.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Sběr dat skrze dotazníková šetření probíhal mezi 6. až 17. červnem 2024. Za tuto dobu vyplnilo dotazník celkem 62 respondentů. Dle osobních zpětných vazeb byla častým důvodem nevyplnění dotazníku obava o zachování anonymity odpovědí. Dalším problémem bylo neodeslání odpovědí respondenty na konci dotazníku. Tomuto problému by se dalo částečně vyvarovat přidáním poznámky do úvodu či ke konci dotazníku, která by respondenty upozornila na nutnost odeslání odpovědí. Tato zkušenost bude přínosná pro případná další budoucí šetření.

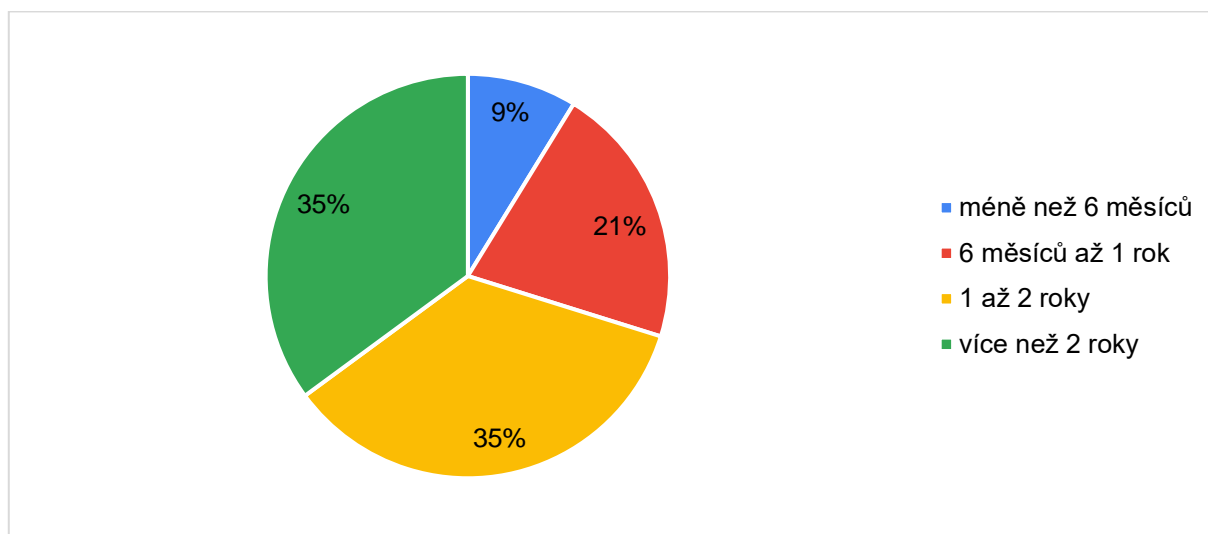
První dvě otázky byly filtrační. Otázka č. 1 se respondentů ptala, zda pobývají v ČR v důsledku války na Ukrajině. Otázka č. 2 ověřovala, zda respondenti bydlí ve Středočeském kraji. Celkem 57 respondentů zvolilo u otázky č. 1 a u otázky č. 2 možnost „ano“. Tito respondenti dále pokračovali ve vyplňování dotazníku. V případě otázky č. 1 zvolili možnost „ne“ čtyři respondenti, u otázky č. 2 to byl jeden respondent. Pro tyto respondenty byl dotazník ukončen.

5.2.1 Oblast bydlení

První oblast se zabývala situací respondentů v rámci bydlení. Cílem bylo zjistit, jak dlouho žijí v ČR, jaký typ bydlení využívají, zda mají stabilní a dlouhodobé bydlení, zda s ním jsou spokojeni a zda se při hledání bydlení setkali s některými z častých problémů.

3. Jak dlouho pobýváte v České republice?

Otázka č. 3 se respondentů tázala na dobu pobytu v ČR. U této uzavřené otázky měli respondenti možnost volby odpovědi ze 4 možností. Procentuální výsledky jsou ilustrovány na Obrázku 3.

Obrázek 3: Otázka č. 3 - Délka pobytu v ČR

Zdroj: vlastní zpracování

70 % respondentů bydlí v ČR více než jeden rok. Z celkového počtu respondentů pobývá v ČR 35 % (20 respondentů) jeden až dva roky, stejná část respondentů více než dva roky. Celkem 21 % (12 respondentů) zde pobývá šest měsíců až jeden rok a 9 % (pět respondentů) bydlí v ČR méně než šest měsíců.

4. Máte stabilní a dlouhodobé bydlení?

Otázka č. 4 se respondentů ptala, za své aktuální bydlení považují za stabilní a dlouhodobé. U této uzavřené otázky měli respondenti na výběr z možností „ano“ či „ne“. Výsledky otázky č. 4 jsou k vidění v Tabulce 1.

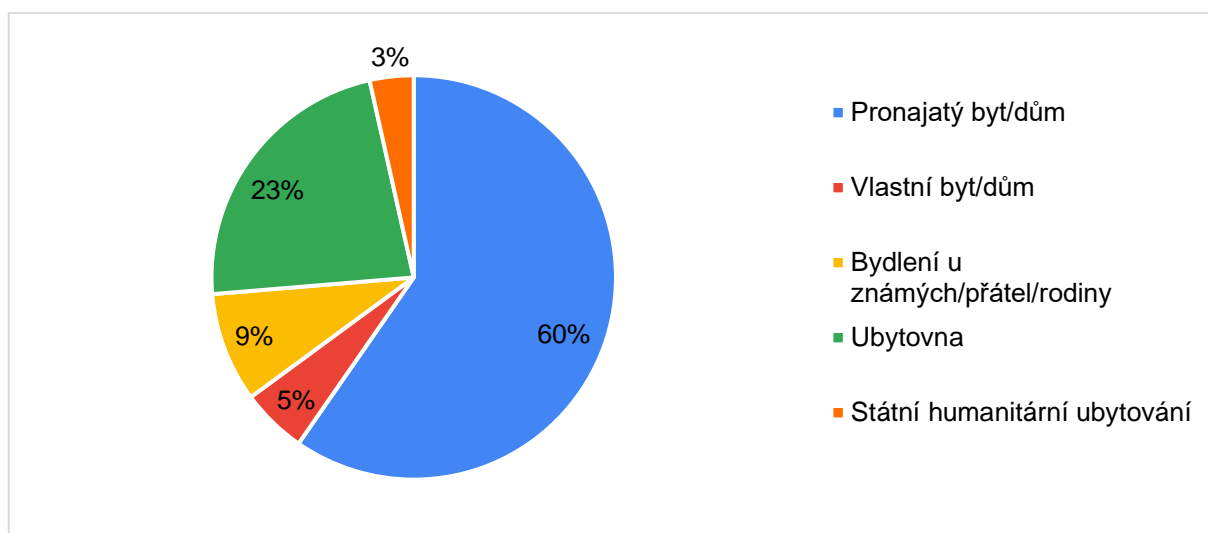
Tabulka 1: Otázka č. 4 - Stabilní a dlouhodobé bydlení

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	44	77,2 %
Ne	13	22,8 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z Tabulky 1, více než třetina respondentů považuje své bydlení za stabilní a dlouhodobé. Na druhou stranu je zde 22,8 % respondentů, kterým se zatím nepodařilo najít stabilní a dlouhodobé bydlení.

5. Jaký typ bydlení aktuálně využíváte?

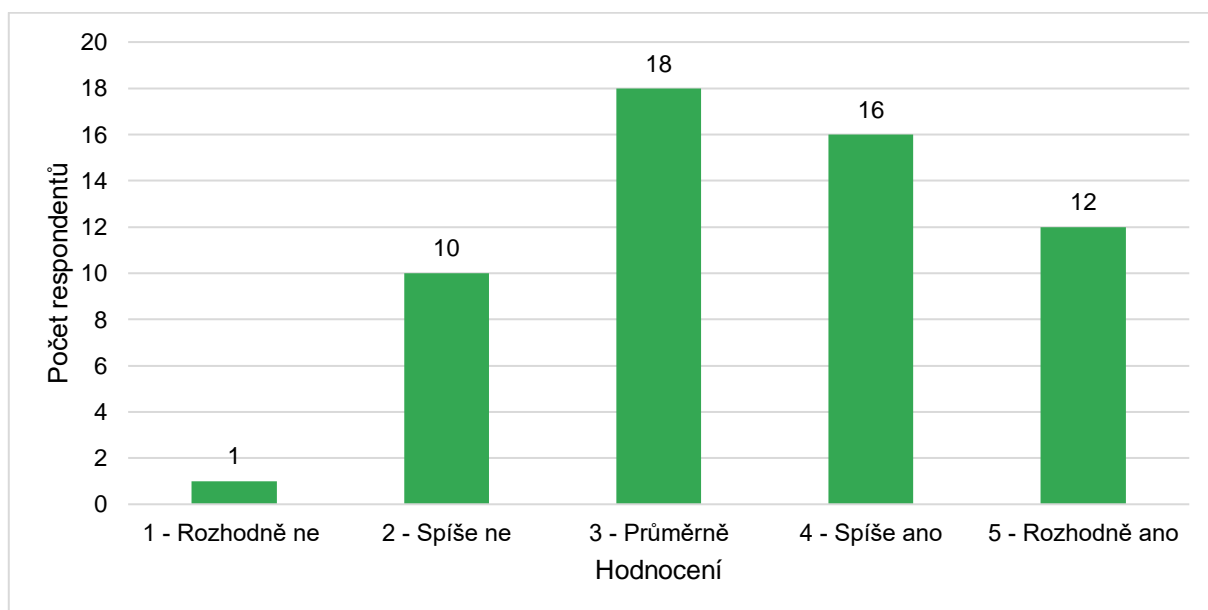
Obrázek 4: Otázka č. 5 - Typ bydlení

zdroj: vlastní zpracování

Z vyhodnocení otázky č. 5 na Obrázku 4 vyplývá, že nejvíce respondentů žije v nájemním bydlení. Jedná se o 60 %, tedy 34 respondentů. Druhou nejčastější odpovědí s 23 % (13 respondenty) je ubytovna. 9 %, tedy pět respondentů, bydlí u svých známých, přátel, či rodiny, 5 % (tři respondenti) bydlí ve vlastní nemovitosti a zbylá 3 % (dva respondenti) jsou ubytována ve státním humanitárním ubytování.

6. Jste spokojen/a s aktuálním bydlením?

V rámci integraci je důležité nejenom stabilní a dlouhodobé bydlení, ale také subjektivní spokojenost s ním spojená. Míru spokojenosti respondentů s aktuálním bydlením zkoumá otázka č. 6. Respondenti měli možnost vyjádřit svou spokojenost s bydlením prostřednictvím Likertovy škály v rozmezí hodnot 1 (rozhodně ne) až 5 (rozhodně ano). Srovnání absolutní četnosti jednotlivých hodnot odpovědí lze vidět na Obrázku 5.

Obrázek 5: Otázka č. 6 - Spokojenost s bydlením

zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů, tj. 18 (31,6 %), je se svým bydlením spokojeno průměrně. 16 respondentů (28,1 %) je spíše spokojeno, 12 (21,1 %) je velmi spokojeno. 10 respondentů (17,5 %) je spíše nespokojeno a jeden respondent (1,8 %) je se svým bydlením velmi nespokojen. Statistické vyhodnocení této otázky je zpracováno v Tabulce 2.

Tabulka 2: Otázka č. 6 - Spokojenost s aktuálním bydlením

n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
57	3,49	3	3	1	5

Zdroj: vlastní zpracování

Průměr všech odpovědí ve výši 3,49 naznačuje, že spokojenost s bydlením je lehce nad střední hodnotou (3), která znamená průměrnou spokojenost. Mediánová hodnota 3 potvrzuje, že spokojenost je spíše průměrná (3), stejně tak modus, který se rovná stejné hodnotě. Vzhledem k minimu a maximu hodnocení jsou zastoupeny i krajní hodnoty.

7. Jak velkým problémem pro Vás byly následující faktory při hledání bydlení?

Skrze otázku č. 7 měli respondenti možnost vyhodnotit, zda jim konkrétní faktory komplikovaly hledání bydlení, a případně v jaké míře. Tyto faktory představovaly nedostatek dostupného bydlení, finanční náročnost, diskriminace a jazyková bariéra. Respondenti mohli u jednotlivých faktorů zvolit možnost „Nesetkal/a jsem se“, v případě, že na takový problém při hledání bydlení nenarazili. Pokud se s daným problémem setkali, mohli problémovost vyjádřit prostřednictvím Likertovy škály v rozmezí hodnot 1 (velmi malý problém) až 5 (velmi velký problém).

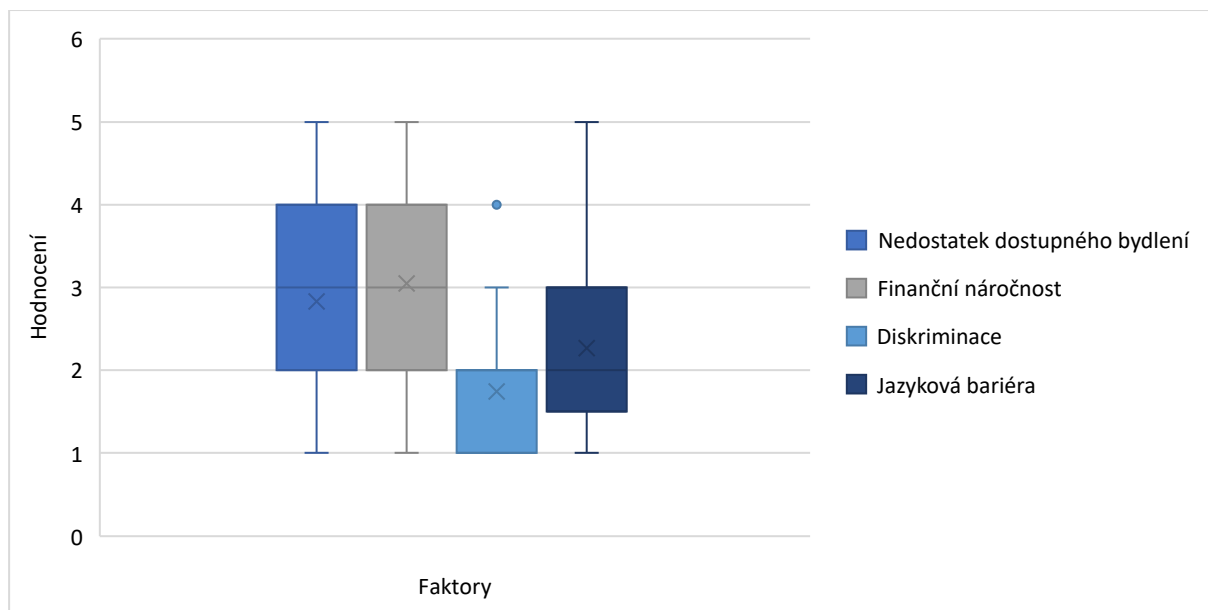
Nejvíce respondentů ovlivnila při hledání bydlení jazyková bariéra. O něco méně respondentů se setkalo s finanční náročností a dále nedostatkem dostupného bydlení. Pouze sedm z 57 respondentů (12,3 %) se nesetkalo se žádným ze zmíněných problémů. Naopak 27 respondentů (47,4 %) se setkalo v určité míře se všemi problémy. Statistické vyhodnocení otázky č. 7 je znázorněno v Tabulce 3.

Tabulka 3: Otázka č. 7 - Problémy při hledání bydlení

Odpověď	n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max	Nesetkalo se (n)
Nedostatek dostupného bydlení	41	2,83	3	3	1	5	16
Finanční náročnost	42	3,05	3	2	1	5	15
Diskriminace	31	1,74	2	1	1	4	26
Jazyková bariéra	45	2,27	2	2	1	5	12

Zdroj: vlastní zpracování

V Tabulce 3 je nejvyšší hodnota z hlediska průměru u finanční náročnosti, hodnota je však velmi blízko střední hodnoty Likertovy škály (3), která značí průměrný problém. Nejvyšší hodnota mediánu se rovná 3, a to u nedostatku dostupného bydlení a finanční náročnosti. Nejvyšší modus vyšel 3 u nedostatku dostupného bydlení, což naznačuje, že nedostatek dostupného bydlení představoval pro většinu respondentů průměrný problém při hledání bydlení. Nejnižších hodnot dosáhla diskriminace, se kterou se setkalo nejméně respondentů a jejich nejčtetnější odpovědí byl stupeň 1. Grafické vyjádření těchto odpovědí je prostřednictvím boxplotu zobrazeno na Obrázku 6.

Obrázek 6: Otázka č. 7 – Boxplot

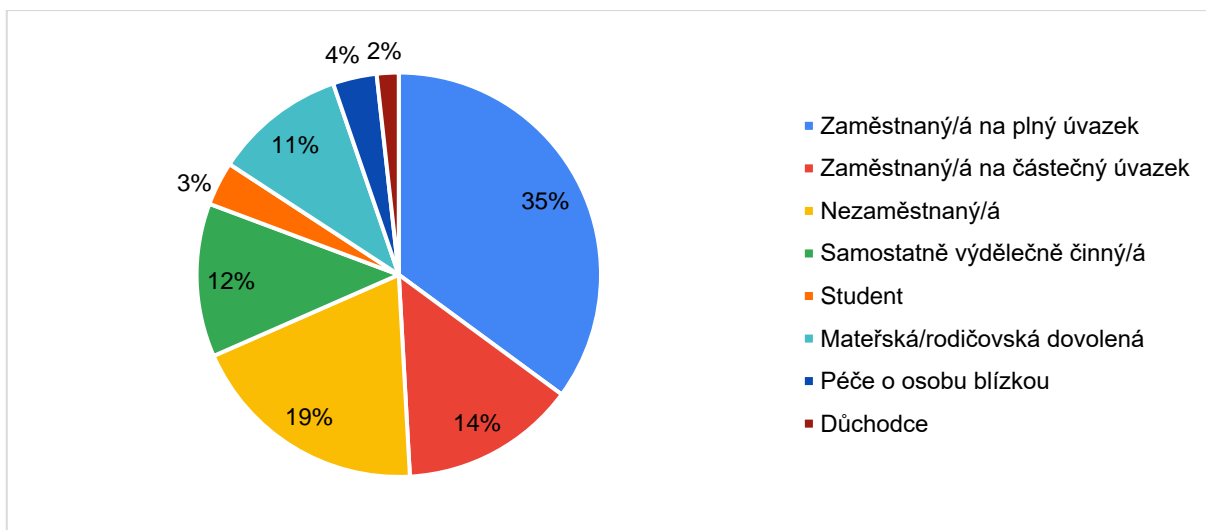
Zdroj: vlastní zpracování

5.2.2 Oblast práce

Přístup na pracovní trh je další z klíčových součástí jak integrace, tak poskytování dočasné ochrany. Volný přístup na trh práce umožňuje držitelům dočasné ochrany nalezení adekvátního pracovního místa, díky kterému mohou pokrýt životní náklady nebo se seberealizovat. Případně mohou začít podnikat.

8. Jaký je Váš aktuální pracovní status?

Ne každý má možnost nabízet své schopnosti a zkušenosti na trhu práce. Do této skupiny patří zejména matky a otcové na mateřské či rodičovské dovolené, lidé, kteří musejí pečovat o druhé osoby, invalidní a starobní důchodci, případně i studenti. Za účelem rozlišení zaměstnanců či uchazečů o zaměstnání, a ostatních skupin byla do dotazníku zakomponována otázka č. 8, jejíž výsledky lze vidět na Obrázku 7.

Obrázek 7: Otázka č. 8 - Pracovní status

Zdroj: vlastní zpracování

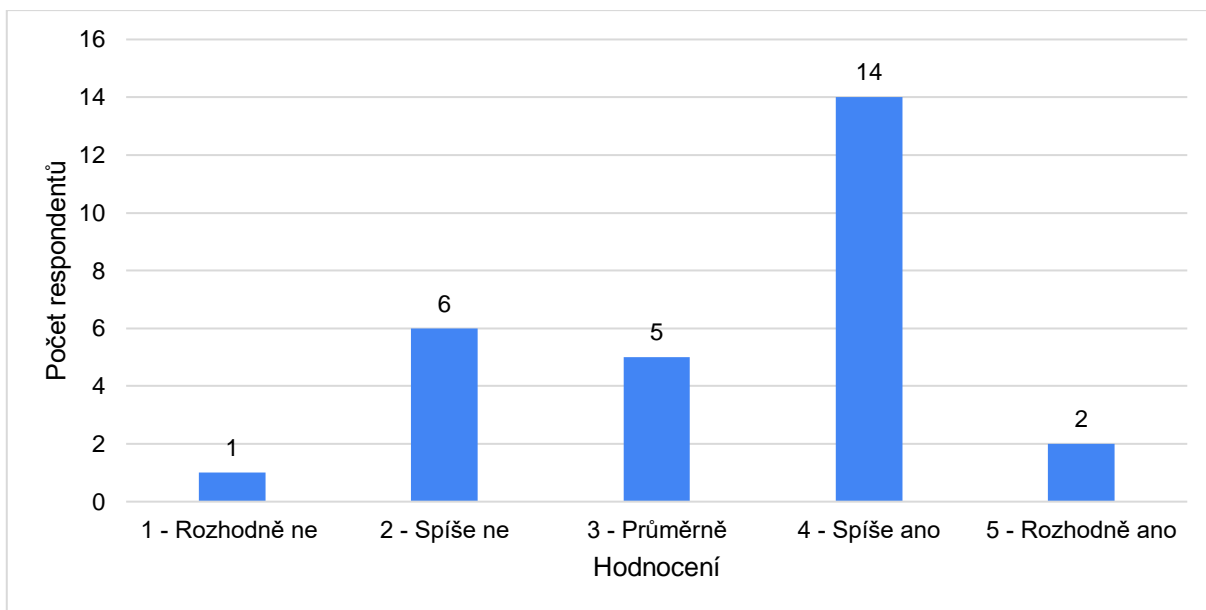
Téměř polovina (49 %) respondentů je zaměstnaných. Z celkového počtu respondentů je 35 % (20 respondentů) zaměstnáno na plný úvazek a 14 % (osm respondentů) pracuje na částečný úvazek. 12 % (sedm respondentů) je samostatně výdělečně činných.

Naopak 19,3 % (11 respondentů) je nezaměstnaných. Zbylá procenta tvoří osoby na mateřské či rodičovské dovolené (šest respondentů), osoby pečující o druhé (dva respondenti), studenti (dva respondenti) a důchodce (jeden respondent). Na Obrázku 7 mají kategorie péče o osobu blízkou a student rozdílné procento, v důsledku zaokrouhlování, obě kategorie však mají stejný počet respondentů.

Pro kategorie samostatně výdělečně činných, studentů, osob na mateřské a rodičovské dovolené, osob pečujících a důchodců následuje otázka č. 14.

9. Jste spokojen/a se svou aktuální prací?

Vzhledem k tomu, že se otázka č. 9 váže ke zkušenostem s aktuálním zaměstnáním, zobrazila se tato otázka pouze těm respondentům, kteří v předchozí otázce č. 8 zvolili možnost zaměstnaný/á na plný úvazek a zaměstnaný/á na částečný úvazek, celkem se jednalo o 28 respondentů. Z důvodu odlišností mezi standardním zaměstnaneckým poměrem a samostatně výdělečnou činností sem tato kategorie nebyla zahrnuta. Respondenti měli u této otázky opět možnost vyjádřit svou spokojenost či nespokojenost prostřednictvím Likertovy škály v rozmezí hodnot 1 (Rozhodně ne) až 5 (Rozhodně ano). Absolutní četnost odpovídajících hodnot je znázorněna na Obrázku 8.

Obrázek 8: Otázka č. 9 - Spokojenost s prací

Zdroj: vlastní zpracování

Jak lze vidět na Obrázku 8, 14 respondentů, tj. 50 % zaměstnaných respondentů, je spíše spokojeno se svou pracovní pozicí. Za nimi následuje šest respondentů (21,4 %), kteří jsou spíše nespokojeni. Pět respondentů (17,9 %) je se svou prací průměrně spokojeno. Zbytek respondentů je se svou prací velmi spokojeno (dva respondenti, tj. 7,1 %) nebo velmi nespokojeno (jeden respondent, tj. 3,6 %). Výsledná data jsou statisticky zpracována v Tabulce 4.

Tabulka 4: Otázka č. 9 - Spokojenost s aktuální prací

n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
28	3,36	4	4	1	5

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrná hodnota odpovědí se blíží střední hodnotě Likertovy škály (3), medián a modus se však oba rovnají hodnotě 4, což naznačuje, že většina respondentů je spíše spokojena se svou prací. Mezi odpověďmi jsou zastoupené i obě krajní hodnoty.

10. Odpovídá Vaše pracovní pozice Vaší kvalifikaci?

Důležitým faktorem pro zaměstnané je skutečnost, zda jejich pracovní pozice odpovídá jejich dosažené kvalifikaci. Z tohoto důvodu byla do dotazníkového šetření vložena otázka na toto téma. Odpovědi jsou shrnuty v Tabulce 5.

Tabulka 5: Otázka č. 10 - Práce a kvalifikace

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	11	39,3 %
Ne	17	60,7 %
Celkem	28	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Z Tabulky 5 lze vyvodit skutečnost, že většina zaměstnaných respondentů pracuje na pozici, která neodpovídá jejich kvalifikaci. Tento fakt je stávajícím problémem v rámci integrace.

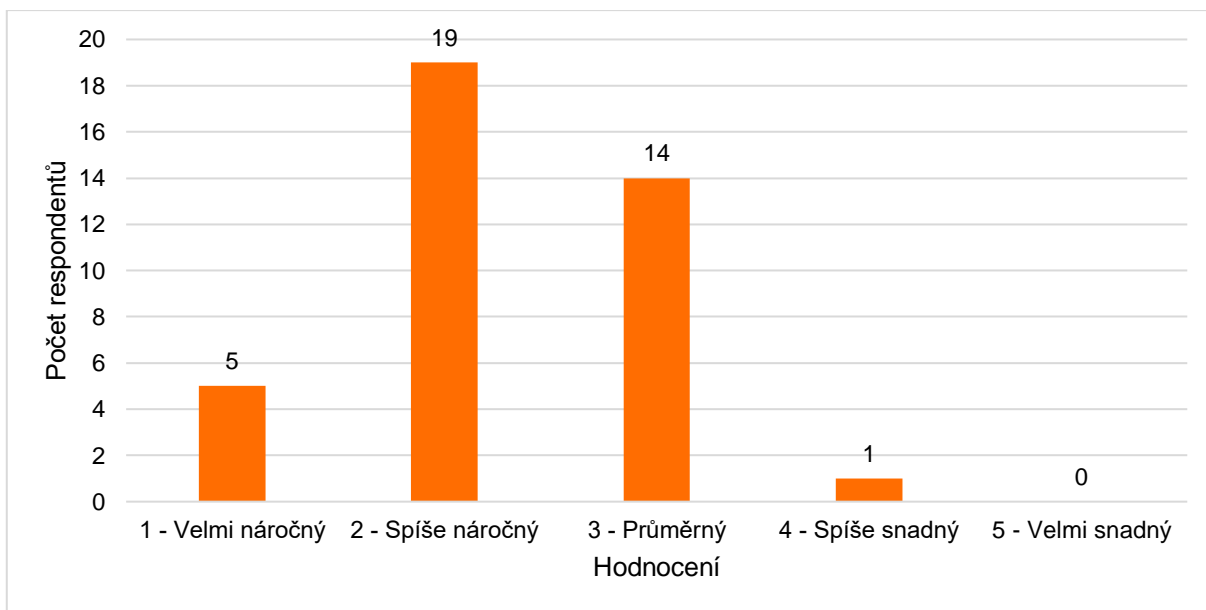
Respondenti byli po zodpovězení této otázky automaticky přesměrováni na otázku č. 12.

11. Hledáte práci? (filtrační otázka)

Na tuto otázku odpovídali ti respondenti, kteří u otázky č. 8 zadali, že jsou nezaměstnaní. Těchto respondentů bylo celkem 11. Tato otázka slouží k tomu, aby vyseletovala ty nezaměstnané osoby, které se aktivně ucházejí o práci, a mohly se tak podělit o své zkušenosti s hledáním práce v následujících otázkách. Všichni respondenti odpověděli, že hledají práci, 100 % respondentů tedy zvolilo možnost ano.

12. Jak byste ohodnotil/a proces hledání práce?

Na otázku č. 12 a následující otázky č. 13 odpovídali zaměstnaní respondenti, a také všichni nezaměstnaní, vzhledem k výsledkům předchozí otázky. Celkem bylo dotazováno 39 osob. Odpovědi byly opět formulovány prostřednictvím Likertovy škály v rozmezí hodnot 1 (velmi náročný) až 5 (velmi snadný). Absolutní četnosti jednotlivých hodnot znázorňuje Obrázek 9.

Obrázek 9: Otázka č. 12 - Proces hledání práce

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z Obrázku 9, pro 19 respondentů, tedy zhruba polovinu dotazovaných (48,7 %), byl, či stále je, proces hledání zaměstnání spíše náročný. 14 respondentů (35,9 %) vnímá hledání práce jako průměrně náročný/snadný a pět respondentů (12,8 %) označilo proces hledání zaměstnání za velmi náročný. Pouze jeden respondent (2,6 %) měl poměrně kladnou zkušenost a pro tohoto respondenta byl proces spíše snadný. Statistické vyhodnocení lze vidět v Tabulce 6.

Tabulka 6: Otázka č. 12 - Proces hledání práce

n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
39	2,28	2	2	1	4

Zdroj: vlastní zpracování

Průměrná hodnota odpovědí se blíží hodnotě 2, což značí spíše nespokojenost s procesem hledání práce. Medián i modus jsou též rovny 2. Maximální hodnota odpovědí je rovna 4, nikdo z respondentů tedy nebyl kompletně spokojen s procesem hledání práce.

13. Jak velkým problémem pro Vás jsou/byly následující faktory při hledání práce?

Stejně tak, jako tomu bylo v případě oblasti bydlení, i v oblasti práce je poslední otázka zaměřena na problémy při hledání práce. Otázka znovu nabízela čtyři faktory, v případě této otázky se jednalo o nedostatek pracovních míst, nedostatečnou znalost češtiny, nízké finanční ohodnocení a diskriminaci. Ke každému z faktorů byla připojena Likertova škála v rozmezí hodnot 1 (velmi malý problém) až 5 (velmi velký problém). Vedle této škály měli respondenti možnost zvolit odpověď „Nesetkal/a jsem se“.

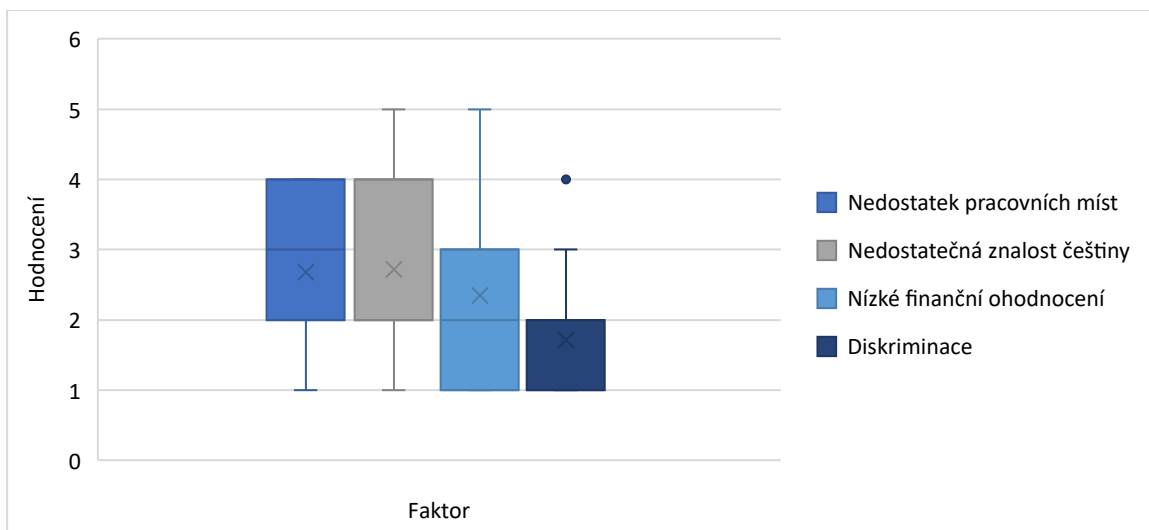
Celkem 15 respondentů se v nějaké míře setkalo s každým ze zmíněných faktorů. Pouze jeden respondent se nesetkal se žádným z těchto faktorů. Statisticky jsou odpovědi zpracovány v Tabulce 7.

Tabulka 7: Otázka č. 13 - Problémy při hledání práce

Odpověď	n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max	Nesetkalo se (n)
Nedostatek pracovních míst	34	2,68	3	4	1	4	5
Nedostatečná znalost češtiny	36	2,92	2	2	1	5	3
Nízké finanční ohodnocení	29	1,69	2	1	1	4	10
Diskriminace	21	2,27	2	2	1	5	18

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentům komplikovala, či stále komplikuje hledání práce nedostatečná znalost češtiny, u tohoto faktoru je také nejvyšší průměrná hodnota odpovědí, která se blíží k hodnotě 3 a charakterizuje průměrný problém. Nejvyšší hodnota mediánu vyšla u nedostatku pracovních míst a rovná se 3. Nejméně lidí se setkalo s diskriminací, obdobně jako u otázky č. 7. Nejvyšší hodnota u nedostatku pracovních míst a nízkého finančního ohodnocení byla 4, pro žádného z respondentů tak tyto faktory nepředstavovaly velmi velký problém. Odpovědi u dvou zbylých faktorů dosahovaly obou krajních hodnot. Grafické znázornění odpovědí je znázorněno na boxplotu na Obrázku 10.

Obrázek 10: Otázka č. 13 - Boxplot

Zdroj: vlastní zpracování

5.2.3 Oblast zdravotní péče

Po oblasti práce následuje další zkoumaná oblast, tentokrát zdravotní péče. V rámci této oblasti byla zjišťována spokojenost se zdravotní péčí a byly hodnoceny problematické faktory v rámci jejího využívání.

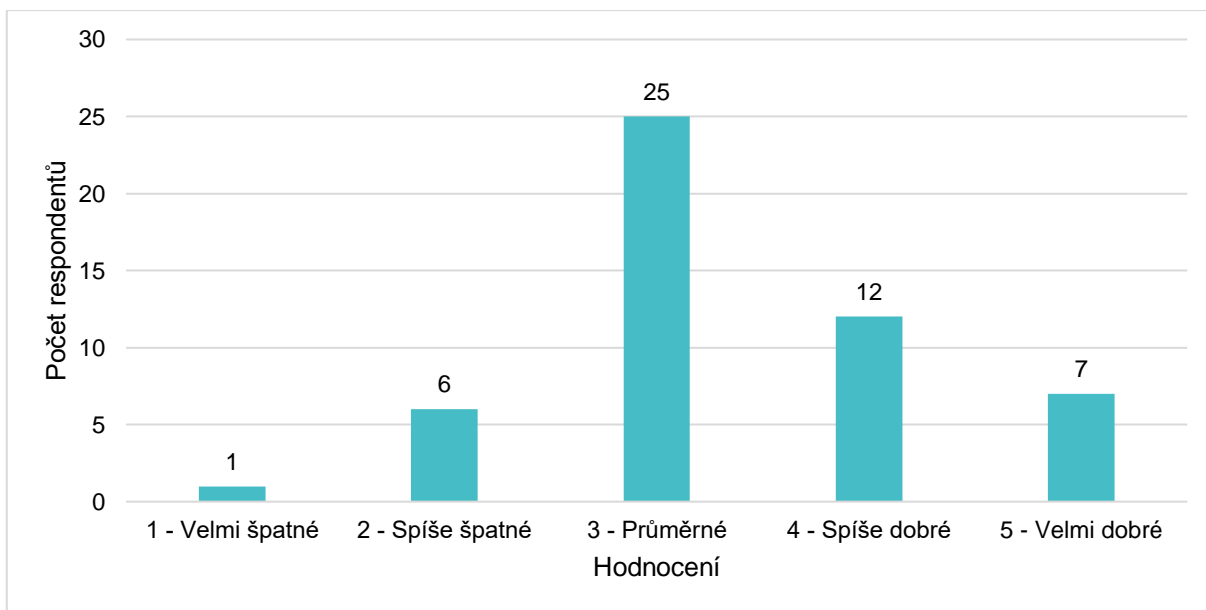
14. Máte zkušenosti se zdravotní péčí ve Středočeském kraji? (filtrační otázka)

Tato filtrační otázka sloužila k přesměrování klíčových respondentů na otázky týkající se zkušeností s využíváním zdravotní péče s ohledem na skutečnost, že ne každý respondent využil za dobu pobytu v ČR služeb zdravotní péče ve zkoumaném Středočeském kraji.

Celkem 51 respondentů někdy využilo služeb zdravotní péče ve Středočeském kraji, pokračovali tedy na následující otázku. Zbylých šest respondentů bylo automaticky přesměrováno na otázku č. 17.

15. Jaké jsou Vaše zkušenosti se zdravotní péčí?

K otázce č. 15, která zjišťovala spokojenost respondentů se zdravotní péčí, byly znovu připojeny odpovědi ve formě Likertovy škály v rozmezí hodnot 1 (velmi špatné) až 5 (velmi dobré). Absolutní četnosti odpovědí znázorňuje Obrázek 11.

Obrázek 11: Otázka č. 15 - Hodnocení zdravotní péče

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů ohodnotilo zdravotní služby jako průměrné (25 respondentů, tj. 49 %). 12 respondentů (23,5 %) hodnotilo služby jako spíše dobré a sedm respondentů (13,7 %) jako velmi dobré. Šest respondentů (11,8 %) má spíše špatné zkušenosti a jeden respondent (2 %) hodnotil zdravotní péči jako velmi špatnou. Statistické vyhodnocení pro tuto otázku je zpracováno v Tabulce 8.

Tabulka 8: Otázka č. 15 - Hodnocení zdravotní péče

n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
51	3,35	3	3	1	5

Zdroj: vlastní zpracování

Průměr hodnot z odpovědí mírně přesahuje střední hodnotu škály (3). Medián je roven střední hodnotě Likertovy škály (3) a dle modu je hodnota 3 nejčastěji se vyskytující odpovědí. U této otázky představují minimální a maximální hodnotu obě krajní hodnoty škály.

16. Jak velkým problémem pro Vás byly následující faktory při využívání zdravotní péče?

Poslední otázka v oblasti zdravotní péče se opět zabývala problémy při využívání této péče. Konstrukce otázky a odpovědí odpovídala konstrukci předchozích otázek stejného typu v oblasti bydlení a v oblasti práce. Zkoumanými faktory byly v tomto případě vysoké finanční

náklady, jazyková bariéra, nedostatek poskytnutých informací a dlouhé čekací lhůty. Respondentům byla nabídnuta možnost „Nesetkal/a jsem se“. V případě, že měli zkušenost s daným faktorem, mohli jeho závažnost ohodnotit na Likertově škále v rozmezí hodnot 1 (velmi malý problém) až 5 (velmi velký problém).

Celkem pět respondentů se nesetkalo se žádným ze zmíněných faktorů. Se všemi zmíněnými faktory se setkalo 12 respondentů. Základní statistické ukazatele zobrazuje Tabulka 9.

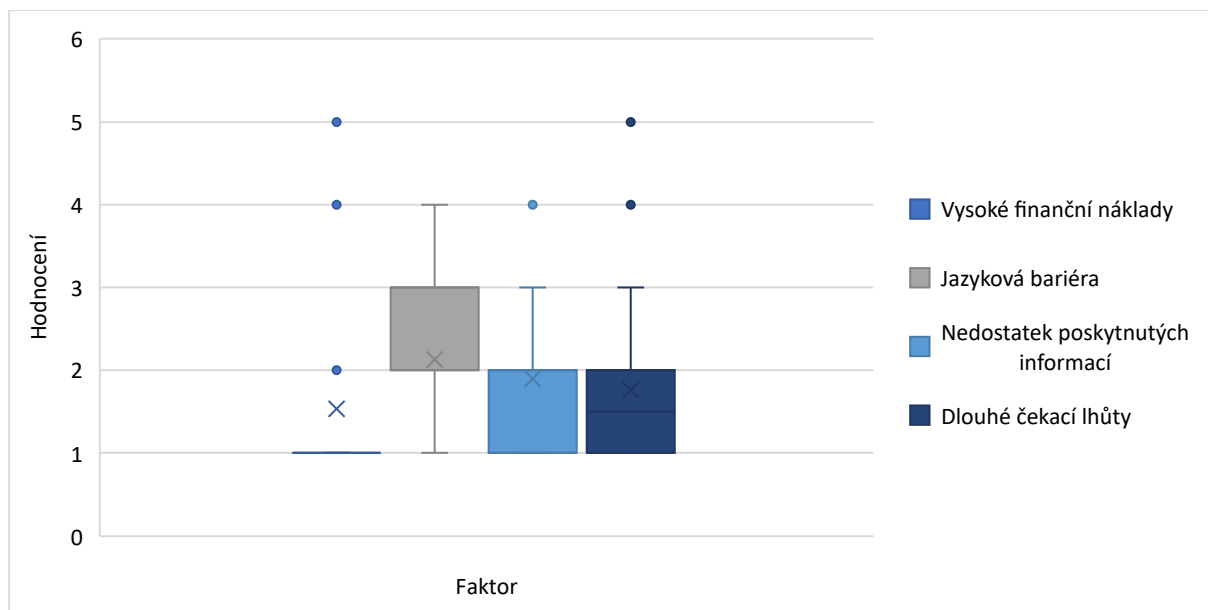
Tabulka 9: Otázka č. 16 - Problémy při využívání zdravotní péče

Odpověď	n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max	Nesetkalo se (n)
Vysoké finanční náklady	15	1,53	1	1	1	5	36
Jazyková bariéra	47	2,13	2	2	1	4	4
Nedostatek poskytnutých informací	30	1,90	2	2	1	4	20
Dlouhé čekací lhůty	38	1,76	1,5	1	1	5	13

Zdroj: vlastní zpracování

V případě zdravotní péče byla nejčastějším problémem jazyková bariéra. Tento faktor dosáhl také nejvyššího průměru z tohoto souboru, a to ve výši 2,13. Průměr se tak blíží hodnotě, která představuje malý problém. Nejméně se respondenti setkali s vysokými finančními náklady, nejčastěji jí byla udělena hodnota 1, která představuje velmi malý problém. Obou krajních bodů škály dosáhly vysoké finanční náklady a dlouhé čekací lhůty, i přes to se ale jejich statistické hodnoty pohybují v nižších číslech.

Za pozitivní výsledek lze považovat četnost odpovědi „Nesetkal/a jsem se“ u problému vysokých finančních nákladů. Tento výsledek je zároveň lehce odůvodnitelný tím, že osobám s dočasnou ochranou může být poskytována zdravotní péče v rozsahu veřejného zdravotního pojištění. Grafické vyjádření odpovědí k otázce č. 16 skrze boxplot je k vidění na Obrázku 12.

Obrázek 12: Otázka č. 16 - Boxplot

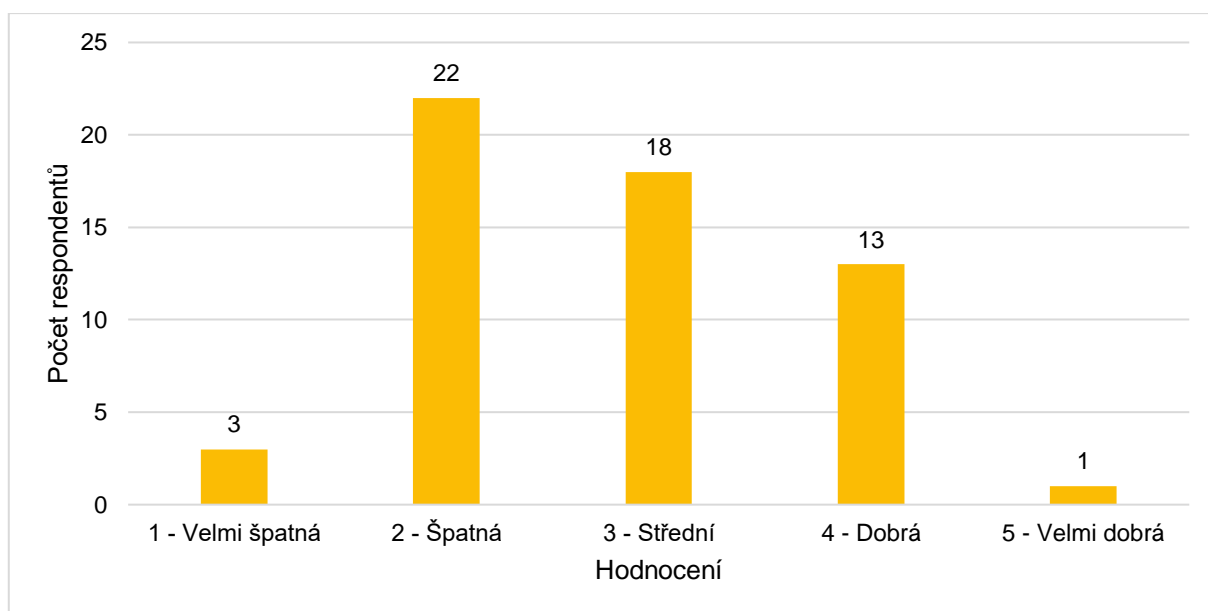
Zdroj: vlastní zpracování

5.2.4 Znalost češtiny

Znalost českého jazyka hraje důležitou roli nejen v rámci integrace, ale může také usnadnit každodenní život cizince v ČR. Znalost češtiny proniká do všech oblastí, které jsou v rámci dotazníku analyzovány, proto je část dotazníku věnována právě této oblasti.

17. Jak byste popsal/a svou znalost češtiny?

Otázka č. 17 a zároveň první otázka v oblasti znalosti češtiny zjišťovala úroveň této jazykové znalosti u respondentů prostřednictvím Likertovy škály v rozmezí hodnot 1 (velmi špatná) až 5 (velmi dobrá). Popis jednotlivých úrovní byl připojen k otázce a je k vidění v Příloze A. Absolutní četnost jednotlivých odpovědí graficky znázorňuje Obrázek 13.

Obrázek 13: Otázka č. 17 - Úroveň znalosti češtiny

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z Obrázku 13, nejvíce respondentů (22, tj. 38,6 %) hodnotí svou znalost českého jazyka jako špatnou, za nimi následuje 18 respondentů (31,6 %), kteří svou znalost označili jako střední. Na úroveň znalosti jazyka respondentů nemá dle výsledků dotazníku vliv délka pobytu v ČR. Statistické hodnoty pro výsledky této otázky jsou k vidění v Tabulce 10.

Tabulka 10: Otázka č. 17 - Znalost češtiny

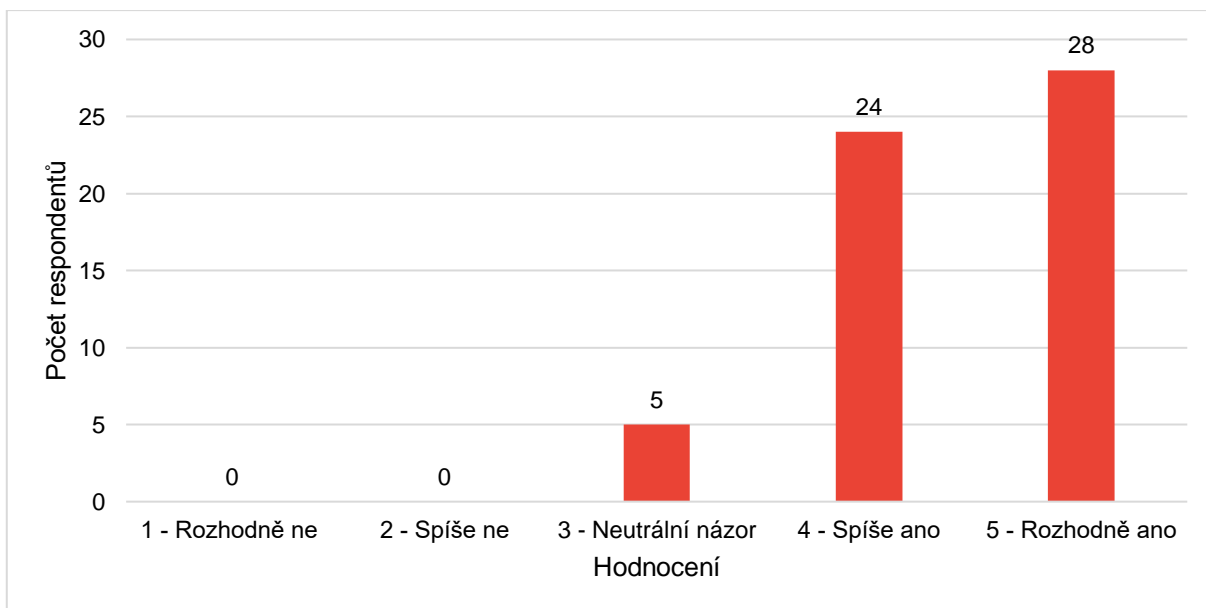
n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
57	2,77	3	2	1	5

Zdroj: vlastní zpracování

Dle Tabulky 10 hodnotí respondenti svou znalost češtiny průměrně hodnotou 2,77, která se na škále blíží ke střední úrovni znalosti jazyka. Střední úrovni odpovídá též hodnota mediánu. Naopak modus se rovná hodnotě 2, respondenti tedy nejčastěji hodnotili svou znalost jako špatnou. Odpovědi dosahují i obou krajních hodnot.

18. Je pro Vás znalost češtiny důležitá pro život v České republice?

Ne každý cizinec považuje znalost českého jazyka za nutnost pro pobyt v ČR, z tohoto důvodu dotazník obsahoval otázku č. 18., která zkoumá subjektivní potřebu znalosti češtiny. Respondenti odpovídali prostřednictvím hodnot na Likertově škále v rozmezí 1 (rozhodně ne) až 5 (rozhodně ano). Absolutní četnosti jednotlivých hodnot jsou k vidění na Obrázku 14.

Obrázek 14: Otázka č. 18 - Důležitost znalosti češtiny pro život v ČR

Zdroj: vlastní zpracování

Na Obrázku 14 si lze všimnout, že výsledné odpovědi k otázce č. 18 jsou výrazně orientované v druhé části hodnotící škály. Téměř polovina respondentů (28, tj. 49,1 %) dokonce vnímá znalost češtiny jako velmi důležitou pro život v ČR. Tyto souhrnné výsledky naznačují, že je znalost češtiny pro respondenty celkem zásadní. Statistické výsledky odpovědí zobrazuje Tabulka 11.

Tabulka 11: Otázka č. 18 - Důležitost znalosti češtiny

n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
57	4,4	4	5	3	5

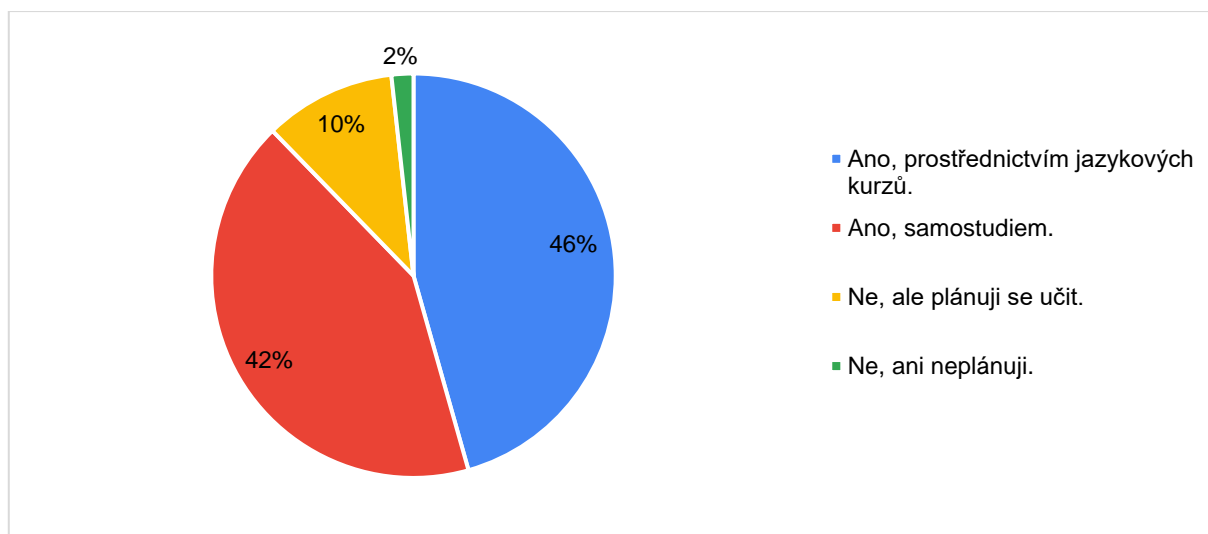
Zdroj: vlastní zpracování

Průměrná hodnota odpovědí je ve výši 4,4, blíží se tedy pomezí částečného a plného souhlasu s důležitostí znalosti jazyka pro život v ČR. V případě mediánu vyšla hodnota 4, u modu hodnota 5, nejčtenější odpovědí k otázce č. 18 tedy byla hodnota 5. Žádný z respondentů neodpověděl hodnotami 1 a 2, jak lze vidět i na Obrázku 14. Žádný respondent tedy není toho názoru, že by znalost češtiny nebyla potřebná pro život v ČR.

19. Učíte se, či jste se učil/a česky?

Pořadově třetí otázka v oblasti znalosti češtiny se ptá respondentů na to, zda se učí, či neučí česky. U této uzavřené otázky měli respondenti na výběr ze 4 odpovědí. V případě, že se česky

učí, či učili, mohli zvolit, zda se češtinu učili prostřednictvím jazykových kurzů, či samostudiem. V případě, že se česky neučí, ani neučili, mohli vybrat, zda se plánují učit česky, či nikoliv. Výsledky k této odpovědi znázorňuje graf na Obrázku č. 15.

Obrázek 15: Otázka č. 19 - Studium češtiny

Zdroj: vlastní zpracování

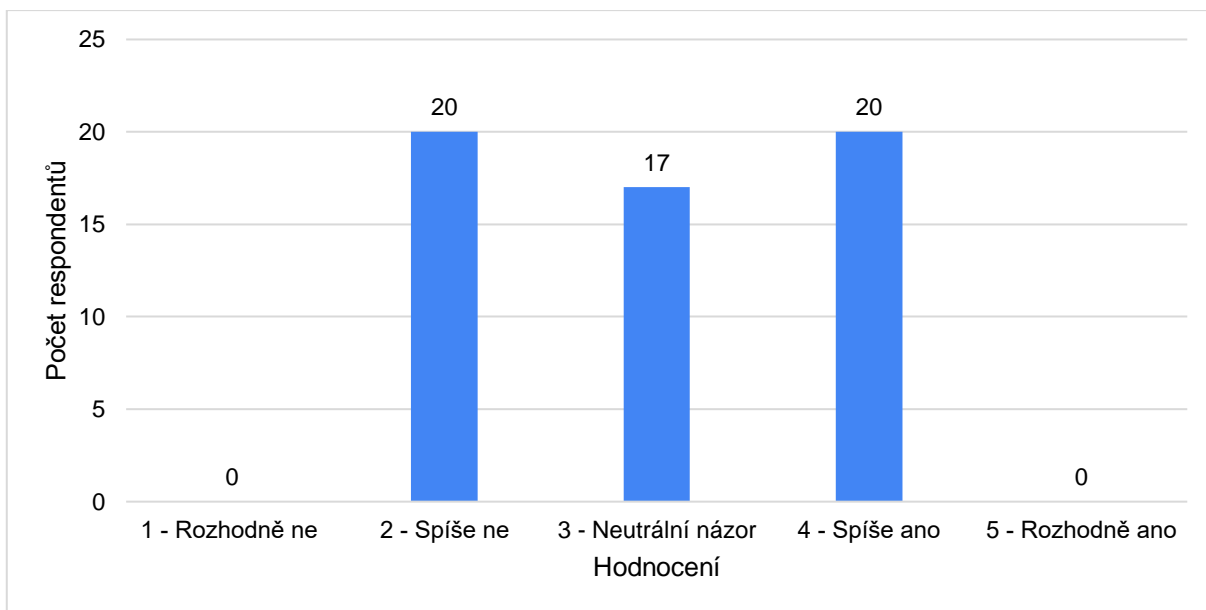
Obrázek 15 potvrzuje výsledky předchozí otázky č. 18 a zobrazuje je v praxi. 88 % (50 respondentů) odpovědělo, že se někdy učilo, či se aktuálně učí česky. Větší část z nich (26 respondentů) se učila, či učí prostřednictvím jazykových kurzů. Zbýlých 10 % (šest respondentů) se plánuje v budoucnu osvojit znalosti českého jazyka, pouze dvě procenta dotázaných (jeden respondent) se nikdy neučili neplánují se učit češtinu.

5.2.5 Sociální integrace

Poslední sledovanou oblastí je sociální integrace. Tato oblast obsahuje více osobní otázky a zkoumá zejména subjektivní pocity respondentů v rámci české společnosti.

20. Cítíte se být součástí místní společnosti?

První otázka v poslední zkoumané oblasti se zaměřila na subjektivní míru začlenění respondentů do české majoritní společnosti. Na tuto otázku respondenti odpovídali prostřednictvím Likertovy škály v rozmezí hodnot 1 (rozhodně ne) až 5 (rozhodně ano). Absolutní četnost jednotlivých hodnot je znázorněna na Obrázku 16.

Obrázek 16: Otázka č. 20 - Pocit začlenění

Zdroj: vlastní zpracování

Jak je vidět na Obrázku 16, výsledky této otázky byly u vybraných hodnot celkem vyrovnané. Hodnoty 2 a 4 zvolil vyrovnaný počet respondentů, obě hodnoty byly zvoleny 20 respondenty. 35,1 % dotázaných se tedy cítí, že spíše nejsou součástí místní společnosti, a obdobně se stejná část respondentů cítí být spíše součástí. Zbýlých 17 respondentů (29,8 %) se nachází na pomezí mezi těmito dvěma možnostmi. Statistické vyhodnocení je k vidění v Tabulce 12.

Tabulka 12: Otázka č. 20 - Pocit začlenění

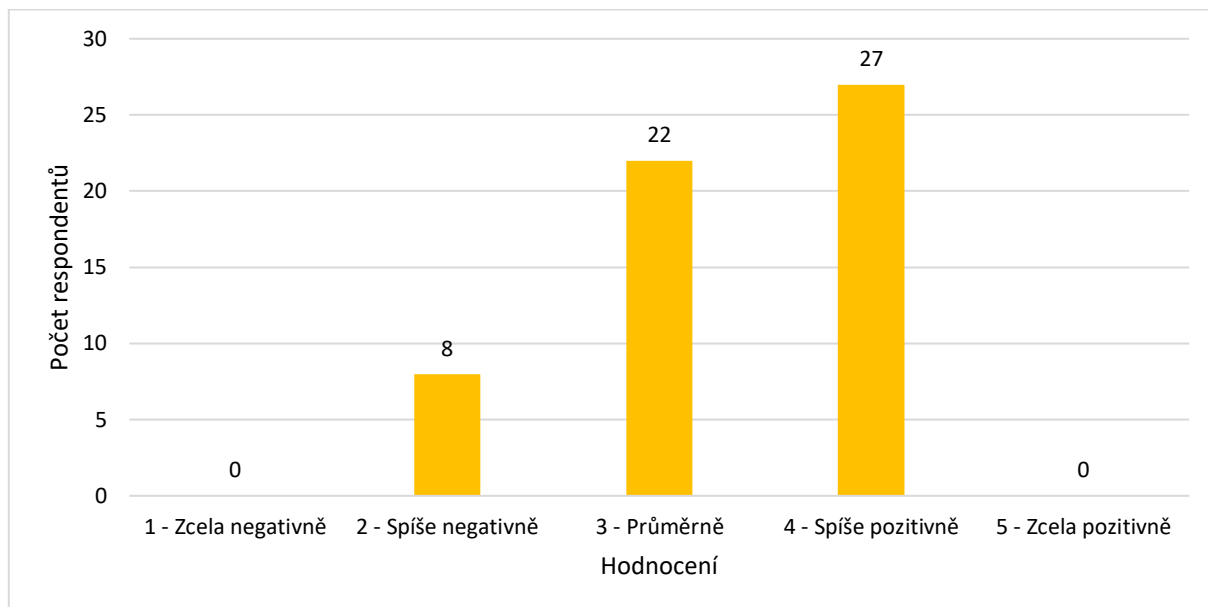
n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
57	3	3	2;4	2	4

Zdroj: vlastní zpracování

Průměr výsledných hodnot je roven hodnotě ve středu škály, která naznačuje neutrální názor vůči pocitu začlenění do společnosti. Medián se též rovná průměrné hodnotě. Datová sada odpovědí k otázce č. 20 je bimodální a mody se rovnají hodnotám 2 a 4, jak lze vidět i na Obrázku 16. V žádné z odpovědí se nevyskytly krajní hodnoty, lze tedy říci, že žádný z respondentů se necítí být výrazně vyloučen ze společnosti. Zároveň se žádný respondent necítí být plnohodnotným členem místní společnosti.

21. Jak byste ohodnotil/a proces začleňování se do místní komunity?

Tato otázka se zaměřila na hodnocení integrace respondentů do společnosti. Respondenti měli na výběr z hodnot na Likertově škále v rozmezí 1 (zcela negativně) až 5 (zcela pozitivně).

Obrázek 17: Otázka č. 21 - Proces začleňování

Zdroj: vlastní zpracování

Na Obrázku 17 lze vidět, že žádný z respondentů nezvolil ani jednu z krajních hodnot, stejně tak, jako tomu bylo u předchozí otázky. Na tomto vyhodnocení je však rozdílné rozložení odpovědí. Největší část, tj. 27 respondentů (47,4 %) ohodnotila proces integrace spíše pozitivně. 22 respondentů (38,6 %) hodnotí proces jako průměrný či neutrální. Osm respondentů (14 %) vnímá proces integrace spíše negativně.

Tabulka 13: Otázka č. 21 – Proces začleňování

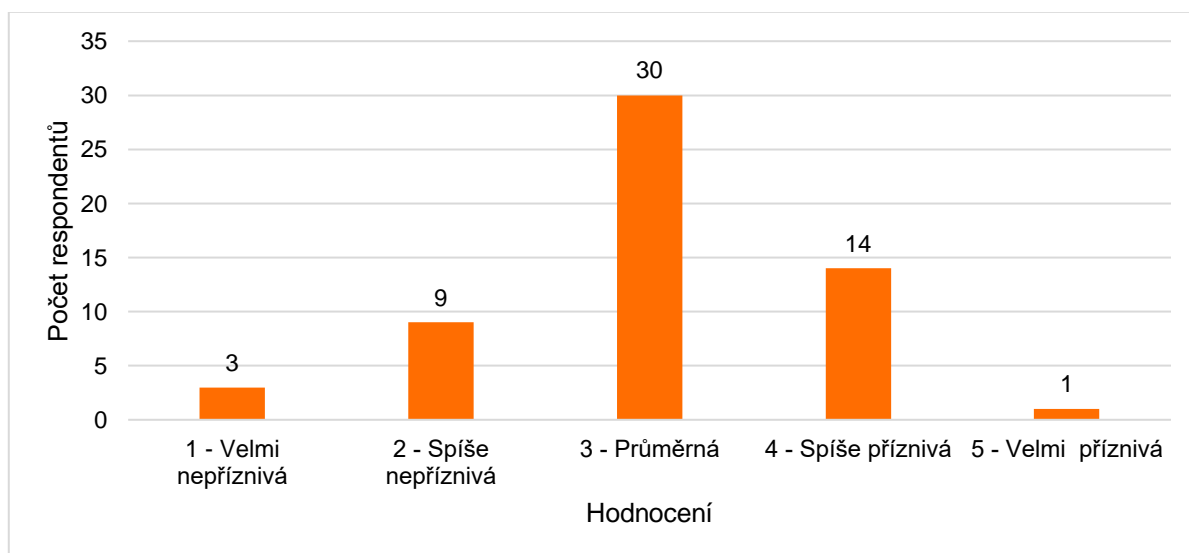
n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
57	3,33	3	4	2	4

Zdroj: vlastní zpracování

U otázky č. 21 se dle Tabulky 13 průměrná hodnota odpovědí blíží hodnotě 3, medián se této hodnotě rovná. Nejčtenější odpovědí byl spíše pozitivní názor na proces integrace. Krajní hodnoty nebyly v odpovědích zastoupeny.

22. Jak byste ohodnotil/a svou aktuální životní situaci?

Předposlední otázka v rámci sociální integrace byla zaměřena na životní situaci respondentů. Ti měli možnost svou životní situaci ohodnotit prostřednictvím Likertovy škály v rozmezí hodnot 1 (velmi nepříznivá) až 5 (velmi příznivá). Absolutní četnost jednotlivých hodnot ilustruje Obrázek 18.

Obrázek 18: Otázka č. 22 – Hodnocení životní situace

Zdroj: vlastní zpracování

30 respondentů (52,6 %) ohodnotilo svou životní situaci jako průměrnou. Následuje 14 respondentů (24,6 %), kteří hodnotí svou situaci spíše příznivě a devět respondentů (15,8 %), kteří hodnotí svou situaci spíše nepříznivě. Jako velmi nepříznivou hodnotí svou životní situaci tři respondenti (5,3 %) a jako velmi příznivou jeden respondent (1,8 %). Statisticky jsou odpovědi zpracovány v Tabulce 17.

Tabulka 14: Otázka č. 22 - Hodnocení životní situace

n	Průměr	Medián	Modus	Min	Max
57	3,02	3	3	1	5

Zdroj: vlastní zpracování

Průměr odpovědí je v případě otázky č. 22 blízko střední hodnoty škály (3), které se rovná medián i modus. V odpovědích jsou zastoupeny obě krajní hodnoty.

23. Plánujete zůstat v České republice?

Poslední z hlavních otázek se dotazuje na plánovanou budoucnost v ČR.

Tabulka 15: Otázka č. 23 - Dlouhodobý pobyt v ČR

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Ano	19	33,3 %
Ne	5	8,8 %
Nejsem si jistý/á	33	57,9 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

V Tabulce 15 výsledky naznačují skutečnost, že více než polovina respondentů si v tuto chvíli není jistá, zda v ČR zůstane. Ze zbylých respondentů převažují ti, kteří chtějí v ČR zůstat.

5.2.6 Demografické údaje

Na závěr byly otázky týkající se demografických údajů respondentů. Zjišťováno bylo pohlaví a věková kategorie.

24. Pohlaví

Tato uzavřená otázka nabídla respondentům tři možnosti odpovědí. Pokud nechtěli odpovědět možností muž nebo žena, mohli zvolit, že si nepřejí uvádět své pohlaví. Výsledky této otázky jsou k vidění v Tabulce 16.

Tabulka 16: Otázka č. 24 - Pohlaví respondentů

Odpověď	Absolutní četnost	Relativní četnost
Žena	50	87,7 %
Muž	7	12,3 %
Nechci uvádět	0	0 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Podstatnou část respondentů tvořily ženy (87,7 %). Vzorek respondentů získaný skrze toto dotazníkové šetření bohužel není plně reprezentativní z hlediska rozložení mužů a žen v kraji, protože neodpovídá struktuře dle oficiálních dat. Oficiální data vyjadřují podíl mužů na ekonomicky aktivním obyvatelstvu ve výši 39,8 %, ženy pak tvoří 60,2 % (MVČR, 2022-2024).

25. Věk

Otázka týkající se věku respondentů byla uzavřená a nabízela na výběr celkem 7 věkových kategorií. Výsledky jsou shrnuty v Tabulce 17.

Tabulka 17: Otázka č. 25 - Respondenti dle věkové kategorie

	Absolutní četnost	Relativní četnost
Méně než 18 let	0	0 %
18 až 24 let	2	3,5 %
25 až 34 let	23	40,4 %
35 až 44 let	19	33,3 %
45 až 54 let	9	15,8 %
55 až 64 let	3	5,3 %
65 a více let	1	1,8 %
Celkem	57	100 %

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvíce respondentů bylo ve věku 25 až 35 let, druhý nejvyšší počet respondentů měla věková kategorie 35 až 45 let. V dotazníku nebyla zastoupena kategorie osob mladších 18 let, nebyla však primární cílovou skupinou tohoto dotazníku.

Tato otázka byla do dotazníku zahrnuta pro účely bližší analýzy získaných dat u jednotlivých otázek a jejich četnosti v rámci věkových kategorií. Vzhledem k nízkému počtu respondentů v jednotlivých věkových kategoriích tato analýza nemohla být uskutečněna.

26. Co by dle Vás mohlo zlepšit proces integrace ukrajinských občanů ve Středočeském kraji? (nepovinná otázka)

Na otázku č. 26 odpověděl jeden respondent. Odpověď líčí zkušeností s integrací, při které respondentovi pomohli dobří lidé, a respondent se v ČR necítil jako cizinec. Později se ale respondent začal setkávat s projevy diskriminace v osobním i profesním životě. Uvádí, že pro něj však byla situace o něco jednodušší než pro jeho známé, protože si velmi rychle osvojil znalosti českého jazyka. Z odpovědi vyplývá, že projevy diskriminace stále přetrvávají, respondent však uvádí, že si na takové situace zvykl a nereaguje na ně.

5.3 Shrnutí výsledků

Tato kapitola poskytne pohled na klíčové výsledky dotazníkového šetření a zodpovězení dříve stanovených výzkumných otázek.

Jak vnímají proces integrace osoby s udělenou dočasnou ochranou?

K této výzkumné otázce se vztahovala především poslední část dotazníku, jejíž obsah se týkal sociální integrace.

Pocity respondentů ve vztahu k integraci nejsou zcela negativní, ani zcela pozitivní. Odpovědi vyjadřovaly spíše průměrné zkušenosti se začleňováním do české společnosti. Nelze jednoznačně říci, zda se cítí či necítí být součástí místní společnosti, více než polovina respondentů však uvedla, že proces integrace vnímají spíše pozitivně. Většina z respondentů svou životní situaci uvedla jako průměrnou. Byli zde však i respondenti, kteří vnímají svou situaci jako velmi nepříznivou. Pohled na situaci umožnily i odpovědi k otázce č. 23, která se týkala toho, zda respondenti plánují zůstat v ČR. Více než polovina z nich si není jistá. Někteří uvedli, že v ČR zůstat nechtějí, ale více respondentů plánuje v ČR zůstat.

Jaké faktory nejvíce komplikují proces integrace v oblasti bydlení, práce a zdravotní péče?

Pozitivním zjištěním bylo, že většina respondentů má stabilní a dlouhodobé bydlení. Nejčastějším typem bydlení byl u respondentů nájemní typ bydlení. Převaha respondentů žijících v nájemním bydlení odpovídá také výsledkům výzkumů provedených na celostátní úrovni. Většina respondentů nemá problém se svým aktuálním bydlením a hodnotí ho spíše průměrně. Nejvíce respondentů mělo při hledání bydlení problém s jazykovou bariérou, největším problémem pak z hlediska hodnocení byla finanční náročnost bydlení. Nejmenším problémem z pohledu statistiky pak byla diskriminace, v realitě však jednoznačně představuje závažný problém.

Většina respondentů uvedla, že pro ně je, či byl proces hledání práce spíše náročný. Při hledání práce byla největším problémem nedostatečná znalost češtiny, stejně jako při hledání bydlení. Problémem byl pro některé respondenty také nedostatek pracovních míst. Z 39 respondentů, kteří uvedli, že jsou zaměstnaní či hledají práci, uvedlo celkem 21 respondentů, že se při hledání práce setkali s diskriminací. Přes 60 % zaměstnaných respondentů uvedlo, že jejich práce neodpovídá jejich kvalifikaci.

Co se týče zdravotní péče, většina respondentů ohodnotila své zkušenosti s jejími službami jako průměrné. Většina respondentů měla při využívání zdravotní péče problém s jazykovou

bariérou, souhrnně ji však označili za spíše malý problém. Stejného hodnocení také dosáhl problém nedostatku poskytnutých informací.

Ve všech zmíněných oblastech převažovaly problémy spojené s jazykovou bariérou. Většina respondentů považuje znalost českého jazyka za důležitou. Odpovídají tomu i výsledky jedné z následujících otázek, kde 88 % respondentů zodpovědělo, že se učí česky, buď na jazykových kurzech, nebo samostudiem.

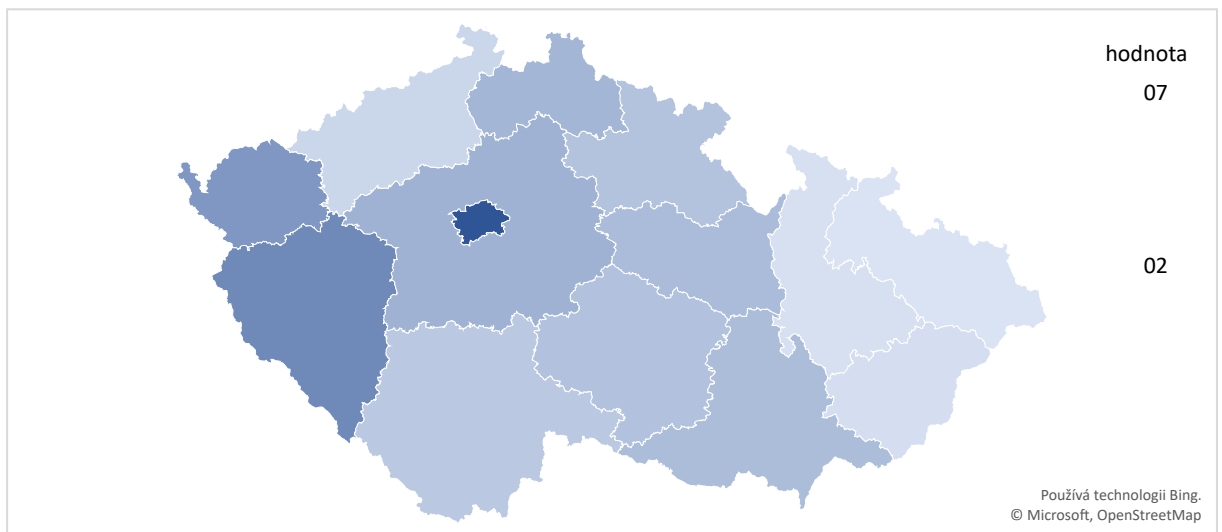
I přes problémy s návratností dotazníku bylo několik desítek respondentů ochotno podělit se o své zkušenosti s integrací a odpovědět i na otázky zaměřené na citlivá témata. Přestože výsledky dotazníku nejsou plně reprezentativní v rámci rozložení žen a mužů v porovnání s oficiálními daty, výsledky analýzy nabízí pohled do hlavních oblastí integrace a odrážejí subjektivní pocity a vnímání integračního procesu osob s udělenou dočasnou ochranou v rámci Středočeského kraje.

6 ANALÝZA DOPADŮ INTEGRACE NA SOCIOEKONOMICKOU SITUACI VE STŘEDOČESKÉM KRAJI

Druhá část praktické části této bakalářské práce se zabývá analýzou dopadů integrace na situaci ve Středočeském kraji. Pro účely této analýzy budou využity především časové řady. Pozornost bude věnována zejména změnám v rámci demografického vývoje kraje, dále budou sledovány změny v oblasti zaměstnanosti.

6.1 Osoby s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině ve Středočeském kraji

K uvedení situace ve Středočeském kraji je představen stav počtu osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině. První z grafů, který je k vidění na Obrázku 19, zobrazuje srovnání jednotlivých krajů ČR podle registrovaného počtu osob s dočasnou ochranou na 100 obyvatel kraje.

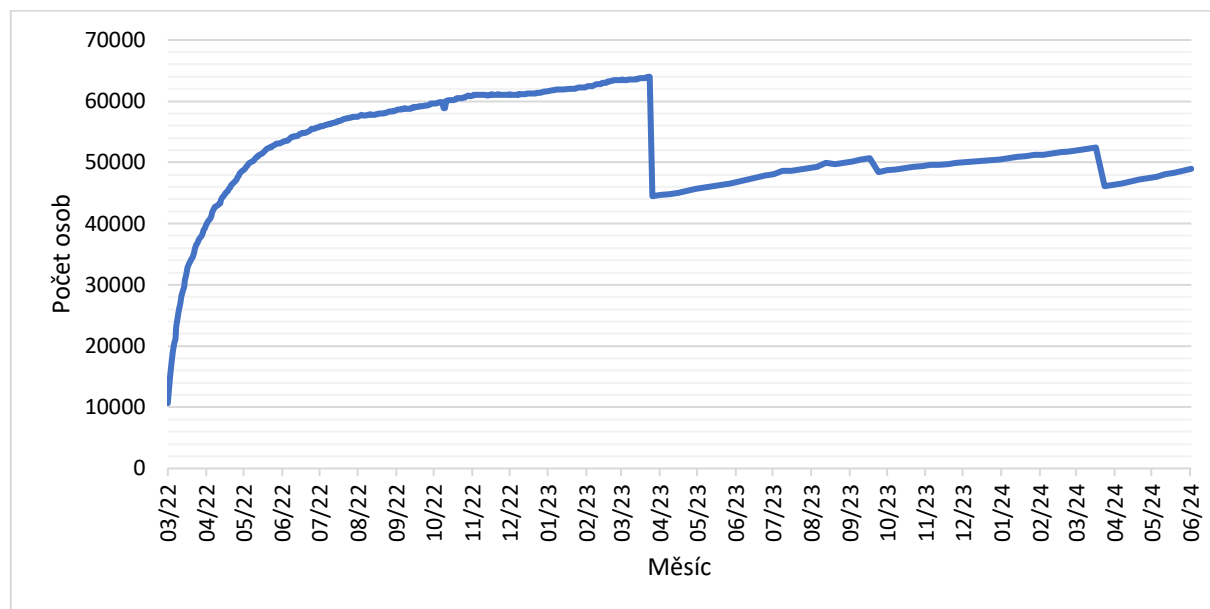
Obrázek 19: Počet osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině na 100 obyvatel dle krajů

Zdroj: vlastní zpracování dle dat (MVČR, 2022-2024 a ČSÚ, 2024a)

Nejvyšší koncentrace těchto osob v poměru na počet obyvatel se nachází v Hlavním městě Praze, kde je celkem 6,6 osob na 100 obyvatel. Za Prahou následuje Plzeňský kraj s hodnotou 4,7 a Karlovarský kraj s hodnotou 4,3. Středočeský kraj se v tomto žebříčku nachází na 4. místě s hodnotou 3,4.

Data o počtu osob s udělenou dočasnou ochranou použítá k Obrázku 19 jsou vztažena k 9. červnu 2024. Údaje o počtu obyvatel v krajích jsou aktuální k 1. lednu 2024.

Druhý z úvodních grafů je k vidění na Obrázku 20. Tento graf zobrazuje vývoj počtu osob s udělenou dočasnou ochranou v rámci sledovaného kraje.

Obrázek 20: Vývoj počtu osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině ve Středočeském kraji

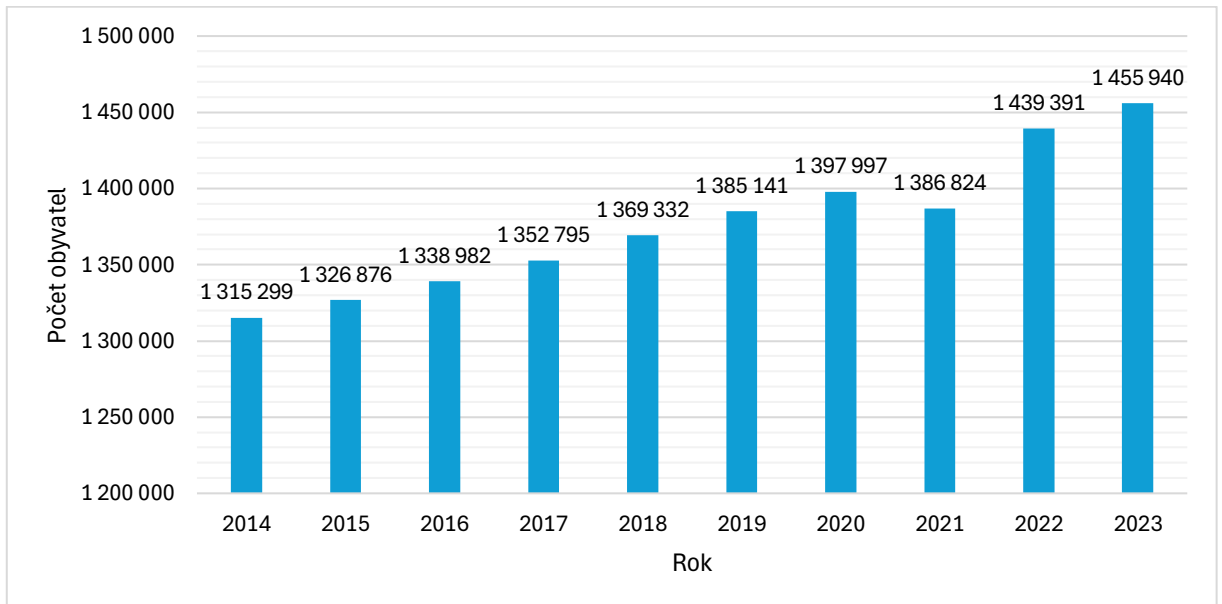
Zdroj: vlastní zpracování dle dat (MVČR, 2022-2024)

Data o počtu osob s udělenou dočasnou ochranou začala být publikována Ministerstvem vnitra 8. března 2022 a k jejich aktualizaci docházelo každý den. Od počátku dubna 2023 jsou data aktualizována každých 7 dní.

Po začátku sběru dat se počet osob s udělenou dočasnou ochranou zvyšoval rychlým tempem. Nejvíce registrovaných osob s udělenou dočasnou ochranou se ve Středočeském kraji nacházelo 30. března 2023, celkem jich bylo 64 003. Tři dny poté se počet těchto osob výrazně snížil, a to o 30 % na 44 445. Tento rozdíl byl pravděpodobně způsoben vypršením doby, na kterou byla udělena dočasná ochrana. Tato doba trvá standardně 1 rok a před jejím vypršením je nutné požádat o prodloužení. K podobnému poklesu došlo i v dubnu letošního roku, pravděpodobně ze stejného důvodu.

6.2 Demografický vývoj ve Středočeském kraji

Součástí této podkapitoly bude analýza demografického vývoje v souvislosti s počtem osob s dočasnou ochranou. Demografický vývoj je totiž důležitou součástí hodnocení socioekonomické situace. Na Obrázku 21 je ilustrován první ze sledovaných demografických ukazatelů, kterým je počet obyvatel.

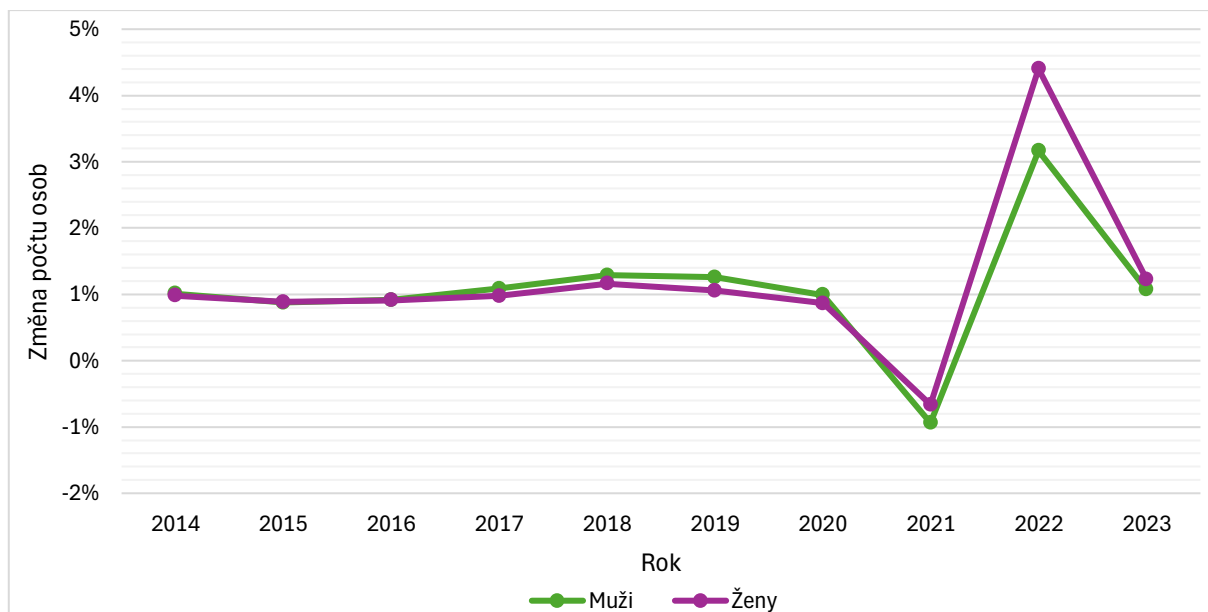

Obrázek 21: Vývoj počtu obyvatel ve Středočeském kraji

Zdroj: vlastní zpracování dle dat (ČSÚ, 2024a)

V letech 2014 až 2020 lze vidět stabilní růst obyvatelstva, během roku 2021 došlo k poklesu. V roce 2022 však nastal výrazný růst počtu obyvatel zejména vlivem integrace, a to o více než 50 tisíc osob. Následující rok došlo opět k nárůstu obyvatel, tentokrát o přibližně 16 tisíc osob.

Vedle absolutního počtu obyvatel je klíčové zmínit také procentní změny počtu obyvatel. Tento vývoj je ilustrován na Obrázku 22.

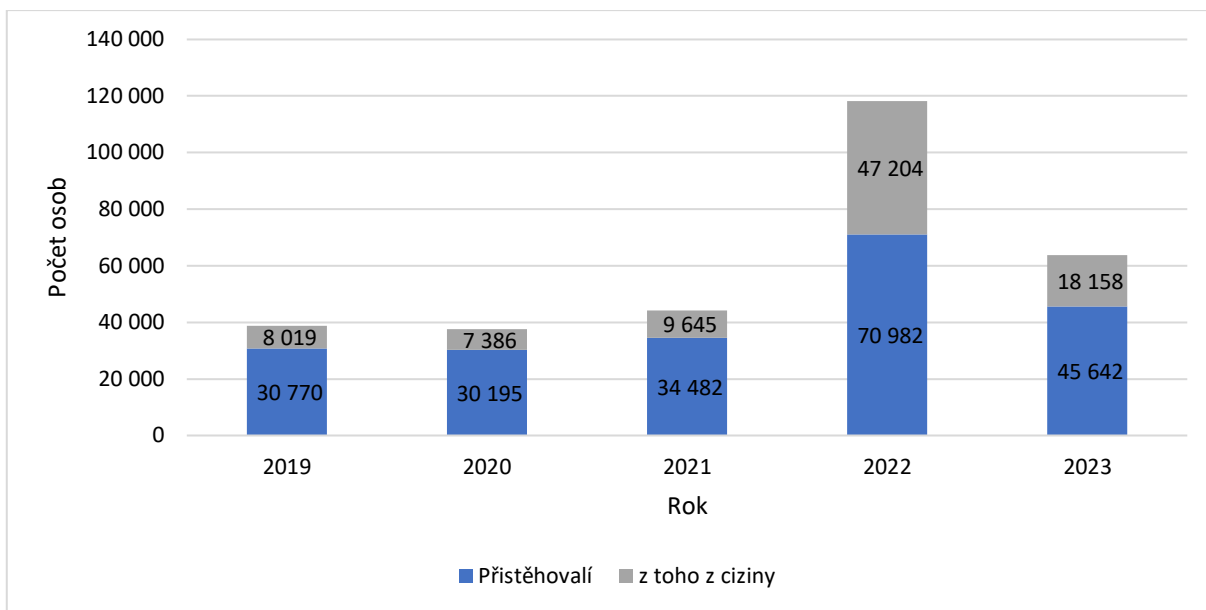

Obrázek 22: Procentní změny počtu žen a mužů ve Středočeském kraji

Zdroj: vlastní zpracování dle dat (ČSÚ, 2024a)

Obrázek 22 zobrazuje časovou řadu relativních přírůstků počtu mužů a žen v období od roku 2014 do roku 2023. Do roku 2020 se počet mužů a žen zvyšoval, v roce 2021 došlo k poklesu oproti minulému roku u obou kategorií, tento pokles bylo možné vidět i na Obrázku 21. V roce 2022 se počet mužů a žen ve Středočeském kraji dramaticky zvýšil. Počet mužů se ve Středočeském kraji oproti předchozímu roku zvýšil o 3,16 %, počet žen dokonce o 4,4 %. V roce 2023 nebyl nárůst počtu žen mužů tak vysoký, přesto i tento rok došlo ke zvýšení počtu osob u obou kategorií. Přestože došlo k výraznému nárůstu počtu obyvatel, podíl osob ve věku 15-64 let na obyvatelstvu se zásadně nezměnil.

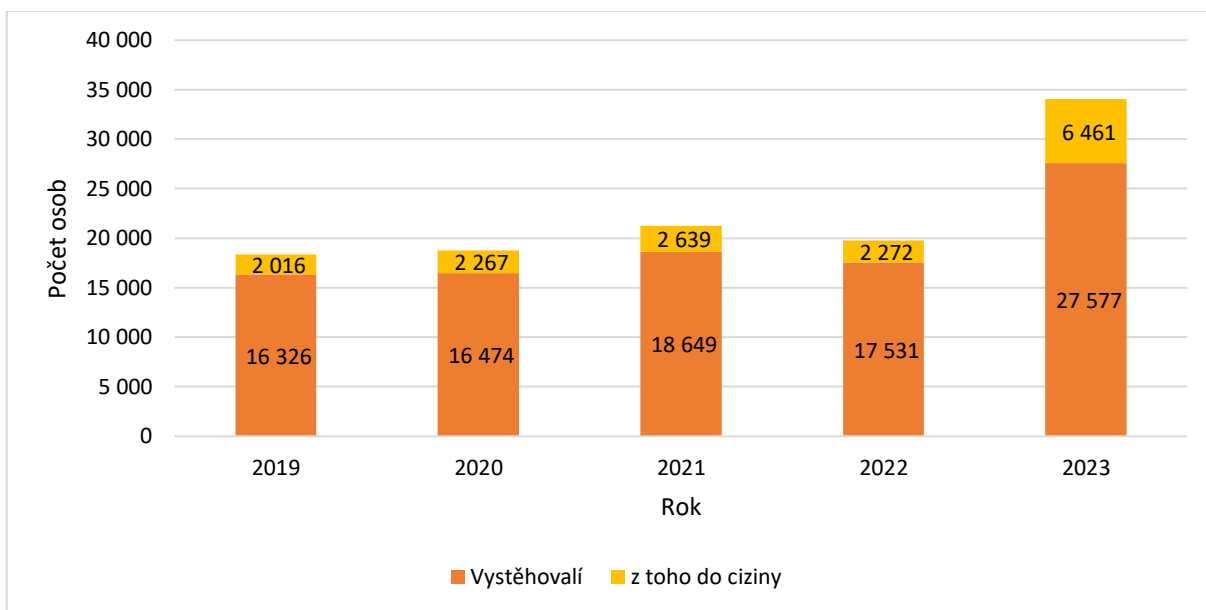
V rámci demografického vývoje jsou zkoumány také počty přistěhovalých a vystěhovalých ve Středočeském kraji. Vývoj přistěhovalých osob ilustruje Obrázek 23.

Obrázek 23: Počet přistěhovalých ve Středočeském kraji

Zdroj: vlastní zpracování dle dat (ČSÚ, 2024b)

Časová řada na Obrázku 23 se týká přistěhovalých osob ve Středočeském kraji v pětiletém období 2019 až 2023. Na datech z roku 2022 si lze povšimnout dvakrát vyššího počtu přistěhovalých oproti roku předchozímu. Přistěhovalí byli z více než poloviny zastoupeni osobami z ciziny. V roce 2022 se počet přistěhovalých osob z ciziny navýšil oproti předchozímu roku téměř pětkrát. Vývoj vystěhovalých je k vidění na následujícím Obrázku 24.

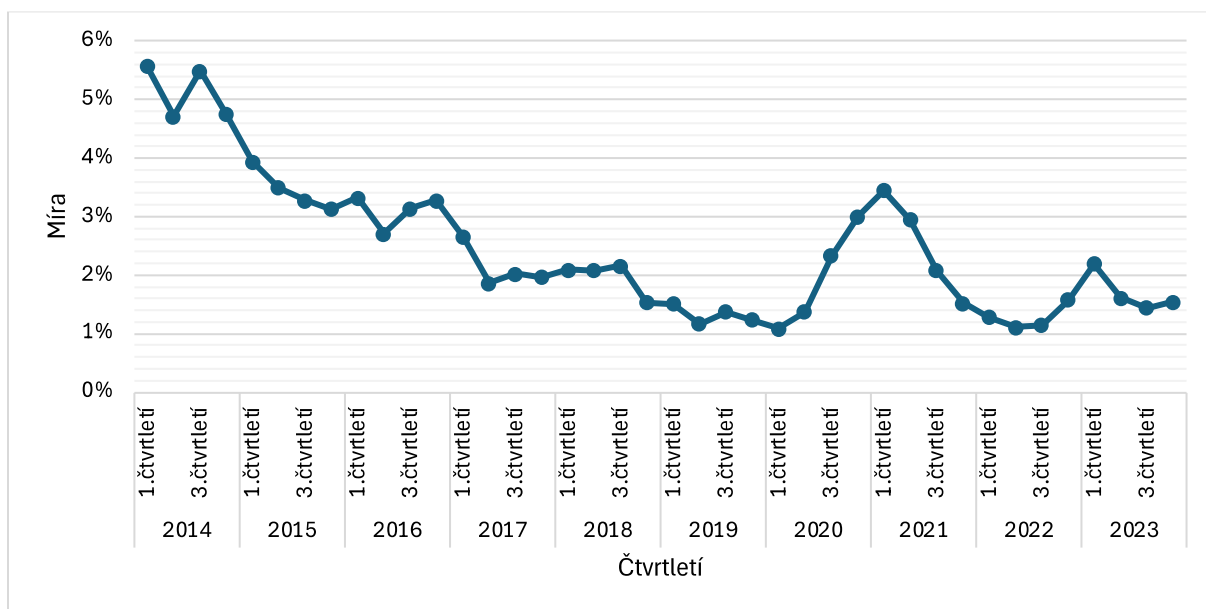
Obrázek 24: Počet vystěhovalých ve Středočeském kraji

Zdroj: vlastní zpracování dle dat (ČSÚ, 2024b)

Na Obrázku 24 lze vidět další časovou řadu, tentokrát počtu vystěhovalých ve Středočeském kraji. Zde je potřeba zaměřit se na rok 2023. Jak bylo možné vidět na Obrázku 20, který se týkal vývoje počtu osob s udělenou dočasnou ochranou registrovaných ve Středočeském kraji, v roce 2023 došlo k výraznému poklesu držitelů dočasné ochrany. Tato skutečnost se promítá i do kategorie vystěhovalých. V roce 2023 tvořily osoby, které se stěhovaly do ciziny, téměř čtvrtinu vystěhovalých ve Středočeském kraji. Mezi těmito vystěhovalými mohly být osoby, které zažádaly o dočasnou ochranu v jiném evropském státě, či se vrátily zpět na Ukrajinu.

6.3 Zaměstnanost

Druhou analyzovanou oblastí je zaměstnanost. Tato část se zaměří na dva ukazatele, kterými jsou obecná míra nezaměstnanosti a pracovní síla. Vývoj prvního z ukazatelů je k vidění na Obrázku 25.

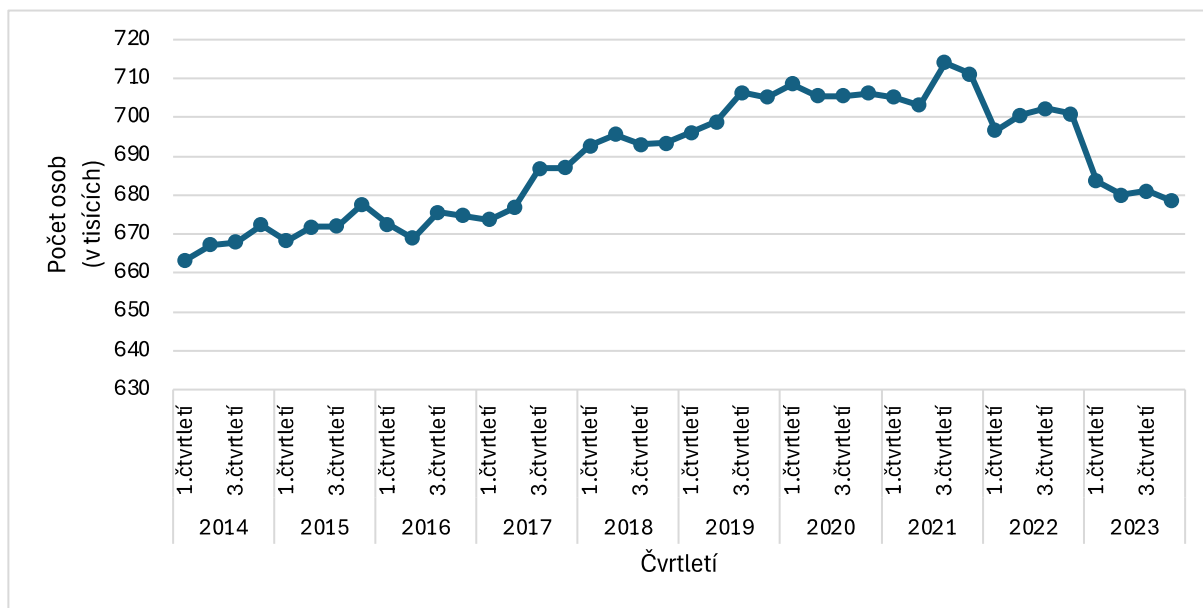

Obrázek 25: Obecná míra nezaměstnanosti

Zdroj: vlastní zpracování dle dat (ČSÚ, 2024c)

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2022 a prvním čtvrtletí roku 2023 lze sledovat zvýšení obecné míry nezaměstnanosti. Ve čtvrtém čtvrtletí 2022 vzrostla obecná míra nezaměstnanosti z 1,1 % na 1,6 %. V prvním čtvrtletí 2023 došlo k dalšímu zvýšení o šest procentních bodů na 2,2 %. Nelze však jednoznačně stanovit, zda měla integrace na vývoj obecné míry nezaměstnanosti vliv, či nikoliv.

Na následujícím Obrázku 26 je sledován vývoj pracovní síly.

Obrázek 26: Pracovní síla

Zdroj: vlastní zpracování dle dat (ČSÚ, 2024c)

Pracovní síla představuje počet ekonomicky aktivních osob, kam se řadí zaměstnaní i nezaměstnaní. Jak lze vidět na Obrázku 26, za rok 2022 nebyl zaznamenán výrazný růst pracovní síly. Ve čtvrtém čtvrtletí vzrostl počet ekonomicky aktivních osob v porovnání s prvním čtvrtletím 2022 o něco málo přes čtyři tisíce osob. V prvním čtvrtletí 2023 naopak nastal výrazný pokles pracovní síly. Vzhledem k tomu, že pokles nastal v prvních třech měsících roku 2023, respektive ke konci tohoto období, je málo pravděpodobné, že by souvisel se snížením počtu osob s udělenou dočasnou ochranou, ke kterému došlo na začátku dubna.

6.4 Shrnutí výsledků

V rámci analýzy dopadů integrace ukrajinských uprchlíků ve Středočeském kraji byl potvrzen značný vliv na demografickou strukturu kraje, respektive počet obyvatel. Během roku 2022 zaznamenal Středočeský kraj výrazný nárůst počtu obyvatel, zejména žen. I přes to, že v roce 2023 došlo k poklesu počtu osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině, které byly registrovány k pobytu na území Středočeského kraje, počet obyvatel byl na konci roku 2023 vyšší o téměř 70 tisíc obyvatel oproti konci roku 2021. U čeho však nebyla pozorovatelná žádná změna, byly podíly věkových kategorií na celkovém počtu obyvatel. Integrace byla viditelná i v případě počtu přistěhovalých osob, jejichž velkou část tvořili v roce 2022 cizinci. Naopak v roce 2023 ve Středočeském kraji výrazně narostl počet vystěhovalých osob do ciziny v porovnání s předchozími lety, pravděpodobně z důvodu vypršení doby, po kterou byla poskytována dočasná ochrana.

Analýza se zaměřila i na ukazatele z oblasti zaměstnanosti, konkrétně na obecnou míru nezaměstnanosti a pracovní sílu. V této oblasti však nebyly shledány výrazné změny, které by souvisely s integrací, či odlivem osob. Zatím nejsou bohužel dostupná komplexní data na krajské či regionální úrovni, která by zkoumala situaci osob s udělenou dočasnou ochranou či výsledky jejich integrace. Integrace je však dlouhodobým procesem a v některých oblastech mohou její výsledky být viditelné až v průběhu několika let. Prozatím jsou dostupné spíše celostátní studie, detailnější data by mohla být publikována v následujících letech.

ZÁVĚR

Cílem této bakalářské práce bylo zhodnocení procesu integrace ukrajinských uprchlíků na území Středočeského kraje a následné určení dopadů této integrace na socioekonomickou situaci ve zkoumaném kraji.

V první části této bakalářské práce byl charakterizován proces rozvoje těchto politik v rámci klíčových momentů Evropské unie, kterými bylo podepsání Maastrichtské, Amsterodamské a Lisabonské smlouvy. Směřování azylové, migrační a vízové politiky stanovily strategické dokumenty a koncepce, kterými byly závěry ze Summitu v Tampere, Haagský program a Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu. Po přiblížení obsahu a cíle jednotlivých dokumentů byla věnována pozornost jednotlivým politikám. V rámci azylové politiky a mezinárodní ochrany byla představena Ženevská úmluva, která se stala základem pro azylové právo a politiku na unijní úrovni, a Dublinský systém, který upravuje problematiku posouzení žádosti o mezinárodní ochranu. Následně jsou představeny základní charakteristiky migrační a vízové politiky EU, zejména schengenského acquis. V oblasti azylu a migrace byla v posledních letech výrazným tématem reforma stávajícího systému na evropské úrovni. V roce 2020 byl představen Nový pakt o migraci a azylu, který představuje soubor nových opatření a nařízení, a kterému byla věnována část kapitoly.

Druhá a třetí kapitola je věnována migrační a integrační politice ČR. V rámci těchto kapitol byly představeny klíčové koncepční dokumenty, kterými jsou Strategie migrační politiky, Koncepce integrace cizinců, dále též Státní integrační program, či zákony upravující otázky azylu, pobyt cizinců na území ČR a dočasnou ochranu.

Druhá část této práce analyzovala proces integrace ve Středočeském kraji. Pro první analýzu byla zvolena kvantitativní metoda výzkumu formou dotazníkového šetření. Dotazník byl navrácen od 62 respondentů, z nichž 57 bylo subjektem analýzy. I přes nižší návratnost poskytly výsledky dotazníkového šetření klíčová data pro analýzu a zodpovězení výzkumných otázek. Souhrnné výsledky naznačují, že respondenti nevnímají proces začleňování do majoritní společnosti negativně ani pozitivně. Nejčastějším problémem v klíčových oblastech integrace byla jazyková bariéra. Téměř 90 % respondentů však uvedlo, že se česky učí, což by v budoucnu mohlo pomoci tento problém zmírnit. Výsledky analýzy potvrdily dlouhodobý problém v oblasti zaměstnávání, kterým je práce osob s udělenou dočasnou ochranou neodpovídající jejich kvalifikaci. Respondenti také uvedli, že proces hledání zaměstnání pro ně byl spíše náročný.

Druhá analýza zabývající se dopady integrace na situaci v kraji poukázala na výrazné zvýšení počtu obyvatel v kraji, zejména žen. Od března 2022 se počet registrovaných osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině ve Středočeském kraji výrazně zvyšoval, v dubnu 2023 naopak výrazně poklesl vlivem vypršení doby, po kterou byla dočasná ochrana poskytována. I přes vysoký nárůst počtu obyvatel v kraji se nezměnilo procentní rozložení věkových struktur. V oblasti zaměstnanosti nebyly vysledovány žádné výrazné změny, které by souvisely s integrací osob s udělenou dočasnou ochranou.

Jak již bylo řečeno v průběhu této bakalářské práce, na regionální úrovni chybí vyšší zájem o téma integrace. Výjimkou jsou některá města, například Hlavní město Praha, které v roce 2023 iniciovalo dotační program na podporu integrace cizinců. Integrace je primárně řízena z centrální úrovně státní správy skrze Ministerstvo vnitra a na úrovni krajů působí Správa integračních center, v případě osob s dočasnou ochranou poté Krajská asistenční centra pomoci Ukrajině. Kraje a obce však hrají též důležitou roli v tomto procesu. Zapojení těchto subjektů do řízení integrace by mohlo přinést pozitivní změny do procesu začleňování cizinců a přispět k jeho kladným výsledkům.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] BADE, Klaus J., 2005. *Evropa v pohybu: evropské migrace dvou staletí*. Utváření Evropy. Praha: Nakladatelství Lidové noviny. ISBN 80-710-6559-5.
- [2] BARŠOVÁ, Andrea a BARŠA, Pavel, 2005. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav. ISBN 80-210-3875-6.
- [3] ČESKÁ TISKOVÁ KANCELÁŘ [ČTK] a ČT24, 2024. *Státy EU potvrdily migrační balíček. Připomeňte si, co obsahuje*. Online. In: © Česká televize. 14. 5. 2024. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/clanek/svet/clenske-staty-eu-definitivne-potvrdily-migracni-balicek-349195>. [cit. 2024-06-03].
- [4] ČESKO. *Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců*. Online. In: *Zákony pro lidi.cz*. Online. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2003-221>. [cit. 2024-05-18].
- [5] ČESKO. *Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu)*. Online. In: *Zákony pro lidi.cz*. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-325>. [cit. 2024-05-13].
- [6] ČESKO. *Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů*. Online. In: *Zákony pro lidi.cz*. © AION CS 2010–2024. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-326>. [cit. 2024-05-14].
- [7] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ], 2024a. *Věkové složení obyvatel – základní věkové skupiny (časová řada)*. Online. In: Český statistický úřad. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&katalog=33156&pvo=DEM02&&u=v67_VUZEMI_100_3026&str=v67&kodjaz=203#w=. [cit. 2024-06-15]
- [8] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ], 2024b. *Základní údaje o stavu a pohybu obyvatel*. Online. In: Český statistický úřad. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3809&katalog=30845&pvo=DEMZU01a&&evo=v450 ! IK-DEM-R-2030-2000-sestup_1&u=v81_VUZEMI_100_3026&str=v191&kodjaz=203. [cit. 2024-06-15].

- [9] ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD [ČSÚ], 2024c. *Základní charakteristiky ekonomického postavení obyvatelstva ve věku 15 a více let*. Online. In: Český statistický úřad. Dostupné z: https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=426&katalog=30853&pvo=ZAM01-D&&u=v413_VUZEMI_100_3026&str=v467&kodjaz=203#w=. [cit. 2024-06-16].
- [10] EUR-LEX. *Maastrichtská smlouva o Evropské unii*. Online. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Poslední aktualizace 21.03.2018. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/CS/legal-content/summary/treaty-of-maastricht-on-european-union.html>. [cit. 2023-12-10]
- [11] EUROPEAN PARLIAMENT. *Tampere European Council 15 and 16 October 1999: Presidency Conclusions*. Online. © 1999 Dostupné z: https://www.europarl.europa.eu/summits/tam_en.htm. [cit. 2023-12-13].
- [12] EVROPSKÁ RADA, RADA EVROPSKÉ UNIE. *Príliv uprchlíků z Ukrajiny*. Online. 13 června 2024. © Evropská unie, 2023. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/refugee-inflow-from-ukraine/>. [cit. 2024-06-13].
- [13] EVROPSKÁ RADA. *Stockholmský program: Otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je*. Online. In: *Úřední věstník*. C 115, 4.5.2010, s. 1—38. Dostupné z: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0504\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:52010XG0504(01)). [cit. 2024-02-06]
- [14] KLÍMA, Karel, et al., 2017. *Azylové právo v evropském kontextu*. Praha: Metropolitan University Prague Press. ISBN 978-80-87956-73-1.
- [15] KOLDINSKÁ, Kristina; SCHEU, Harald Christian; ŠTEFKO, Martin a eds., 2016. *Sociální integrace cizinců*. Praha: Auditorium. ISBN 978-80-87284-60-5.
- [16] KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY, 2024a. *Uprchlíci v evropských zemích: Podíl osob s udělenou dočasnou ochranou v souvislosti s válkou na Ukrajině na počtu obyvatel evropských zemí*. Online. Duben 2024. Dostupné z: <https://migracnikonsorciem.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/uprchlici-z-ukrajiny-v-datech/#uprchlici-eu>. [cit. 2024-06-08].
- [17] KONSORCIUM NEVLÁDNÍCH ORGANIZACÍ PRACUJÍCÍCH S MIGRANTY, 2024b. *Uprchlíci v ČR – počty: Vývoj počtu osob v ČR s udělenou dočasnou ochranou v*

- souvislosti s válkou na Ukrajině*. Online. 31.3.2024. Dostupné z: <https://migracnikonsorcium.cz/cs/data-statistiky-a-analyzy/uprchlici-z-ukrajiny-v-datech/#uprchlici-eu>. [cit. 2024-06-08].
- [18] KOUKAL, Michal, 2017. *Společná vízová politika EU: existuje právo na krátkodobé vízum?* Prameny a nové proudy právní vědy. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta. ISBN 978-80-87975-65-7.
- [19] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [MVČR], 2016. *Aktualizovaná „Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu“ a Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců v roce 2016*. Online. In: Cizinci v České republice. Dostupné z: https://www.cizinci.cz/documents/551336/568677/Aktualizovana+KIC+a+Postup_2016.pdf/bad52999-ee65-fc0f-440f-abf64e4a8bc2. [cit. 2024-06-03].
- [20] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [MVČR], 2022-2024. *Statistika v souvislosti s válkou na Ukrajině – archiv*. Online. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/pocty-osob-s-udelenym-pobytovim-opravnenim-v-souvislosti-s-vaalkou-na-ukrajine-xlsx.aspx>. [cit. 2024-06-13].
- [21] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [MVČR]. *Integrace cizinců*. Online. ©2024a. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/integrace-cizincu.aspx?q=Y2hudW09MQ%3d%3d>. [cit. 2024-03-24]
- [22] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [MVČR]. *Seznam Krajských asistenčních center pomoci Ukrajině*. Online. ©2024b. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/seznam-krajskych-asistencnich-center-pomoci-ukrajine.aspx>. [cit. 2024-06-08]
- [23] MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY [MVČR]. *Státní integrační program*. Online. ©2024c. Dostupné z: <https://www.integracniprogram.cz>. [cit. 2024-06-02].
- [24] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1896 ze dne 13. listopadu 2019 o Evropské pohraniční a pobřežní stráží a o zrušení nařízení (EU) č. 1052/2013 a (EU) 2016/1624. In: *Úřední věstník*. L 295, 14.11.2019, p. 1–131. ISSN 1977-0626. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/reg/2019/1896/oj>. [cit. 2024-02-05].
- [25] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti

- o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. Online. In: *Úřední věstník*. L 180, 29.6.2013, s. 31—59. ISSN 1977-0626. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/604/oj>. [cit. 2024-02-05].
- [26] NOVOTNÁ, Barbora, 2024. *Státy EU se shodly na prodloužení dočasné ochrany Ukrajinců do března 2026*. Online. In: *Tvoříme Evropu*. © 2005 - 2024 Úřad vlády České republiky. 14. června 2024. Dostupné z: <https://tvorimeevropu.cz/2024/06/14/staty-eu-se-shodly-na-prodlouzeni-docasne-ochrany-ukrajincu-do-brezna-2026/>. [cit. 2024-06-18].
- [27] NOVOTNÁ, Hedvika; ŠPAČEK, Ondřej; ŠTOVÍČKOVÁ, Magdaléna (ed.), 2019. *Metody výzkumu ve společenských vědách*. Praha: Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy. ISBN 978-80-7571-025-3.
- [28] PIKNA, Bohumil, 2019. *Vnitřní bezpečnost v právu a politice Evropské unie*. 2. přepracované a aktualizované vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk. ISBN 978-80-7380-783-2.
- [29] RADA EVROPSKÉ UNIE, 2008. *Evropský pakt o přistěhovalectví a azylu*. Online. In: EUR-lex [právní informační systém]. Úřad pro publikace Evropské unie. Dostupné z: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-13440-2008-INIT/cs/pdf>. [cit. 2024-02-05].
- [30] ROŽŇÁK, Petr a KUBEČKA, Karel, 2018. *Země Visegrádu a migrace: fenomén procesu migrace, integrace a reintegrace v kontextu bezpečnosti zemí V4*. Monografie (Key Publishing). Ostrava: Key Publishing. ISBN 978-80-7418-292-1.
- [31] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění). Online. In: *Úřední věstník*. L 337, 20.12.2011, s. 9–26. ISSN 1977-0677. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2011/95/oj>. [cit. 2024-02-05].
- [32] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (přepracované znění). Online. In: *úřední věstník*. L 180, 29.6.2013, s. 60–95. ISSN 1977-0677. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/32/oj>. [cit. 2024-02-05].

- [33] Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013 , kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepracované znění). Online. In: *Úřední věstník*. L 180, 29.6.2013, p. 96–116. ISSN 1977-0677. Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2013/33/oj>. [cit. 2024-02-05].
- [34] Směrnice Rady 2001/55/ES ze dne 20. července 2001, o minimálních normách pro poskytování dočasné ochrany v případě hromadného přílivu vysídlených osob a o opatřeních k zajištění rovnováhy mezi členskými státy při vynakládání úsilí v souvislosti s přijetím těchto osob a s následky z toho plynoucími. Online. In: *Úřední věstník*. L 212, 7.8.2001, s. 12–23. ISSN 0378-6978 . Dostupné z: <http://data.europa.eu/eli/dir/2001/55/oj>. [cit. 2024-02-05].
- [35] SPRÁVA UPRCHLICKÝCH ZAŘÍZENÍ MINISTERSTVA VNITRA. *Co děláme: Provoz zařízení*. Online. © 2007. Dostupné z: <https://www.suz.cz/co-delame/provoz-zarizeni/#informace-o-zarizenich-kc>. [cit. 2024-06-04].
- [36] UNITED NATIONS HIGH COMMISSIONER FOR REFUGEES [UNHCR], 2024. *Ukraine refugee situation*. Online. In: *The Operational Data Portal*. Last updated 13 June 2024. Dostupné z: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine>. [cit. 2024-06-14].
- [37] VLÁČIL, Jiří, 2016. *Právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie*. Prameny a nové proudy právní vědy. Praha: Univerzita Karlova, Právnická fakulta. ISBN 978-80-87975-52-7.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha A: Dotazníkové šetření

ПРÍЛОНА А: Dotazníkové šetření

Інтеграція українських біженців у Середньочеському краї у зв'язку з війною в Україні Integrace ukrajinských uprchlíků ve Středočeském kraji v souvislosti s válkou na Ukrajině

Шановна респондентко, шановний респонденте,

мене звати Нікол Ґрманова, я студентка Факультету економіки і управління Університету Пардубіце. Ця анкета призначена для збору інформації про досвід та виклики українських громадян при інтеграції в суспільство у Середньочеському краї і є цілком анонімною. Відповіді, отримані за допомогою цієї анкети, будуть використані виключно для аналізу в рамках моєї бакалаврської роботи. Заповнення анкети займе у Вас не більше 7 хвилин.

Дякую за Ваш час та готовність поділитися своїм досвідом.

Vážená respondentko, vážený respondente,

jmenuji se Nikol Grmanová a jsem studentkou Fakulty ekonomicko-správní Univerzity Pardubice. Tento dotazník je určen k získání informací o zkušenostech a výzvách ukrajinských občanů při integraci do společnosti ve Středočeském kraji a je zcela anonymní. Odpovědi získané tímto dotazníkem budou použity výhradně pro účely zpracování analýzy v bakalářské práci. Vyplnění dotazníku Vám zabere nejvýše 7 minut.

Děkuji za Váš čas a ochotu podělit se o své zkušenosti.

* Označuje povinnou otázku

1. Ви перебуваєте в Чехії внаслідок війни в Україні?
Pobýváte v České republice v důsledku války na Ukrajině? *
 Так // Ano
 Ні // Ne -> ukončení dotazníku
2. Ви проживаєте у Середньочеському краї?
Bydlíte ve Středočeském kraji? *
 Так // Ano
 Ні // Ne -> ukončení dotazníku

Тривалість перебування в Чехії // Délka pobytu v ČR

3. Як довго Ви перебуваєте в Чехії?
Jak dlouho pobýváte v České republice? *
 Менше 6 місяців // Méně než 6 měsíců
 6 місяців до 1 року // 6 měsíců až 1 rok
 1 до 2 років // 1 až 2 roky
 Понад 2 роки // Více než 2 roky

Житло // Bydlení

4. Чи маєте ви стабільне та довгострокове житло?
Máte stabilní a dlouhodobé bydlení? *
 Так // Ano
 Ні // Ne

5. Який тип житла ви наразі використовуєте?
Jaký typ bydlení aktuálně využíváte? *

- Орендована квартира/будинок // Pronajatý byt/dům
- Власна квартира/будинок // Vlastní byt/dům
- Проживання у знайомих/друзів/родини // Bydlení u známých/přátel/rodiny
- Гуртожиток // Ubytovna
- Державне гуманітарне житло // Státní humanitární ubytování
- Jiné: _____

6. Чи задоволені ви своїм поточним житлом?
Jste spokojen/a se svým aktuálním bydlením? *

1. Абсолютно ні //Rozhodně ne
2. Скоріше ні // Spíše ne
3. Нейтральна думка // Neutrální názor
4. Скоріше так // Spíše ano
5. Абсолютно так // Rozhodně ano

	1	2	3	4	5	
Ні // Ne	☐	☐	☐	☐	☐	Так // Ano

7. Наскільки великою проблемою для вас були наступні фактори при пошуку житла?
Jak velkým problémem pro Vás byly následující faktory při hledání bydlení? *

1. Дуже маленька проблема // Velmi malý problém
2. Маленька проблема // Malý problém
3. Середня проблема // Průměrný problém
4. Велика проблема // Velký problém
5. Дуже велика проблема // Velmi velký problém

	Не зустрічався/ лася // Nesetkal/a jsem se	1	2	3	4	5
Нестача доступного житла // Nedostatek dostupného bydlení		☐	☐	☐	☐	☐

	Не зустрічався/ лася // Nesetkal/a jsem se	1	2	3	4	5
Фінансова складність // Finanční náročnost	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Дискримінація // Diskriminace	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Мовний бар'єр // Jazyková bariéra	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Зайнятість // Zaměstnání

8. Який ваш поточний робочий статус?
Jaký je Váš aktuální pracovní status? *
- Працюю на повний робочий день // Zaměstnaný/á na plný úvazek
- Працюю на неповний робочий день // Zaměstnaný/á na částečný úvazek
- Безробітний/а // Nezaměstnaný/á Posun na otázku 11
- Самозайнятий/а // Samostatně výdělečně činný/á Posun na otázku 14
- Студент // Student Posun na otázku 14
- Декретна/батьківська відпустка // Mateřská/rod. dovolená Posun na otázku 14
- Догляд за близькою людиною // Péče o osobu blízkou Posun na otázku 14
- Пенсіонер // Důchodce Posun na otázku 14

Кваліфікація та поточна зайнятість // Kvalifikace a aktuální zaměstnání

9. Чи задоволені ви своєю поточною роботою?
Jste spokojen/a se svou aktuální prací? *
1. Абсолютно ні // Rozhodně ne
2. Скоріше ні // Spíše ne
3. Нейтральна думка // Neutrální názor
4. Скоріше так // Spíše ano
5. Абсолютно так // Rozhodně ano
	1	2	3	4	5	
Hi // Ne	☐	☐	☐	☐	☐	Так // Ano
10. Чи відповідає ваша робоча позиція вашій кваліфікації?
Odpovídá Vaše pracovní pozice Vaší kvalifikaci? *
- Так // Ano Posun na otázku 12
- Hi // Ne Posun na otázku 12

19. Ви вчитеся чи вчилися чеською мовою?
Učíte se, či jste se učil/a česky? *
- Так, через мовні курси. // Ano, prostřednictvím jazykových kurzů
 - Так, самостійно. // Ano, samostudiem
 - Ні, але планую навчитися. // Ne, ale plánuji se učit
 - Ні, і не маю таких планів. // Ne, ani neplánuji

Соціальна інтеграція // Sociální integrace

20. Ви відчуваєте себе частиною місцевого суспільства?
Cítíte se být součástí místní společnosti? *

1. Абсолютно ні // Rozhodně ne
2. Скоріше ні // Spíše ne
3. Нейтральна думка // Neutrální názor
4. Скоріше так // Spíše ano
5. Абсолютно так // Rozhodně ano

Ні // Ne 1 2 3 4 5 Так // Ano

21. Як ви оцінюєте процес включення в місцеву спільноту?
Jak byste ohodnotil/a proces začleňování se do místní komunity? *

1. Зовсім негативно // Zcela negativně
2. Трохи негативно // Spíše negativně
3. Нейтрально // Neutrálně
4. Трохи позитивно // Spíše pozitivně
5. Зовсім позитивно // Zcela pozitivně

Негативно // Negativně 1 2 3 4 5 Позитивно // Pozitivně

22. Як ви оцінюєте вашу поточну життєву ситуацію?
Jak byste ohodnotil/a svou aktuální životní situaci? *

1. Дуже несприятлива // Velmi nepříznivá
2. Трохи несприятлива // Spíše nepříznivá
3. Середня // Průměrná
4. Трохи сприятлива // Spíše příznivá
5. Дуже сприятлива // Velmi příznivá

Несприятлива // Nepříznivá 1 2 3 4 5 Сприятлива // Příznivá

23. Чи плануєте ви залишитися в Чеській Республіці?
Plánujete zůstat v České republice? *
- Так // Ano
- Ні // Ne
- Не впевнений/не впевнена // Nejsem si jistý/á

Демографічні дані // Demografické údaje

24. Ваша стать:
Vaše pohlaví: *
- Жінка // Žena
- Чоловік // Muž
- Не хочу вказувати // Nechci uvádět
25. Ваш вік:
Váš věk: *
- Менше 18 років // méně než 18 let
- Від 18 до 24 років // 18 až 24 let
- Від 25 до 34 років // 25 až 34 let
- Від 35 до 44 років // 35 až 44 let
- Від 45 до 54 років // 45 až 54 let
- Від 55 до 64 років // 55 až 64 let
- 65 років і старше // 65 a více let

необов'язкові питання // Nepovinné otázky

26. Що, на вашу думку, може покращити процес інтеграції українських громадян у Середньочеському краї?
Co by dle Vás mohlo zlepšit proces integrace ukrajinských občanů ve Středočeském kraji?
- (необов'язково // nepovinné)

27. Якщо у вас є будь-які ідеї або зауваження щодо теми інтеграції або цього опитувальника, ви можете залишити їх тут.
Pokud máte jakékoliv náměty či připomínky k tématu integrace nebo tomuto dotazníku, můžete je zanechat zde.
- (необов'язково // nepovinné)

Дякую за заповнення анкети. // Děkuji za vyplnění dotazníku.